

KUHMOISTEN KUNTA

TALOUSARVIO VUODELLE 2017

TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2018 - 2019

SISÄLLYSLUETTELO

Kunnanjohtajan katsaus	3
Vuoden 2017 talousarvio yleisperustelut.....	4
Kunnan organisaatio	14
Tuloslaskelmaosa.....	16
Rahoituslaskelmaosa	25
Talousarvion sitovuus.....	28
Kuhmoisten kunnan talousarvion käyttötalousosan hierarkiarakenne	29
Talousarvion käyttötalousosan laskennalliset ja sisäiset erät	31
Käyttötalousosa Yleishallinto	32
Käyttötalousosa Sivistystoimi	41
Käyttötalousosa Tekninen lautakunta,.....	49
Vesihuoltolaitos, tulosbudjetti ja rahoituslaskelma.....	56
Kaukolämpö, tulosbudjetti ja rahoituslaskelma	58
Rakennuslautakunta.....	61
Käyttötalous yhteensä	65
Tuloslaskelma ulkoiset ja sisäiset	66
Investoinnit.....	67
Liite 1 Sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alue	72
Liite 2 Kuhmoisten Vuokrakiinteistöjen tavoitteet ja talousarvio v. 2017.....	82
Liite 3 Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n ja Kuhmoisten Laajakaista Oy:n tavoitteet ja talousarviot v. 2017	84
Liite 4 Vakituiset virat ja toimet talousarvio 2017	87

Kuhmoisten kunta

Talousarvio 2017

Kuhmoisten kunnan yksi keskeisistä päämääristä ja valtuustokauden tavoitteista on, että kunnassa on laadukkaat ja asiakaslähtöiset peruspalvelut. Elinvoimaan ja ympäristöön liittyvät keskeiset tavoitteet ovat kunnan pitäminen viihtyisänä ja helposti lähestyttävänä. Talous on ollut viime vuodet tasapainossa ja taseeseen on kertynyt edellisiltä vuosilta ylijäämää 4,2 miljoonaa euroa. Kunnan toimintoja on arvioitu uudelleen ja palvelurakennetta on kehitetty tarvetta vastaavaksi. Elinkeinoelämää ja elinvoimaa edistäviin asioihin kuten kaavoitukseen sekä infrastruktuuriin on panostettu ja kunnallisen päätöksenteon kautta on pyritty lisäämään Kuhmoisten kunnan asukasmäärää sekä työpaikkoja.

Vuoden 2017 talousarvioraamia laadittaessa käyttötalouden menojen tasoksi määriteltiin vuoden 2016 taso. Talousarviomenoissa vuodelle 2017 on kasvua 0,14 % vuoden 2016 muutettuun talousarvioon verrattuna. Käyttötalouden tulot eivät kasva toivotulla tavalla. Käyttötalouden toimintatulot raamissa olivat 2,7 milj. euroa ja nyt talousarviossa 2017 tulot ovat 2,5 milj. euroa. Talousarvio vuodelle 2017 on 474 010 euroa ylijäämäinen.

Talousarviovuonna Kuhmoisten kunta panostaa erityisesti lapsiperheiden palveluihin. Suurimpana investointina alkaa päiväkodin suunnittelu ja rakentaminen 410 000 eurolla, hanketta jatketaan vuonna 2018 530 000 eurolla. Terveysaseman- ja Päijännekodin kiinteistöjen saneerausta jatketaan. Kaukolämpöverkostoa laajennetaan koulukeskuksen- ja Hokkalanperän kiinteistöille. Laitostoiminnan investointeihin varataan kaikkiaan 426 000 euroa. Muita investointeja ovat muun muassa yleisten alueiden, kuten kaavateiden saneeraus, johon on varattu yhteensä 124 000 euroa. Liikuntapaikkojen kunnostamiseen talousarviossa on varattu 112 000 euroa. Vuonna 2017 investointihankkeiden määrä on 1,6 miljoonaa euroa.

Kunnan verotulot pysyvät ennusteiden mukaan samalla tasolla suunnitelmakaudella. Valtionosuudet alenevat 133 900 euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuden perinnäksi on arvioitu -140 000 euroa. Kunnan lainakanta on alentunut ja pitkäaikainen lainakanta loppuvuonna on 1,4 miljoonaa euroa. Lyhytaikaista lainaa kunnallamme on 0,5 miljoonaa euroa talousarvion tekohetkellä. Talousarviovuonna otetaan pitkäaikaista lainaa 280 000 euroa kaukolämpöverkoston laajentamiseen ja vanhoja lainoja lyhennetään 147 000 euroa.

Sote- ja maakuntauudistus jatkuu edelleen. Kuhmoisten kunnanvaltuusto käsitteli syksyllä uudistukseen liittyviä lakiluonnoksia. Yksi tärkeimmistä kuntaa koskevista esityksistä oli lakiluonnoksen voimaannpanolain 5 §:n mukainen maakuntajako. Luonnoksessa Kuhmoisten kunta oli kunnan aiemmista linjauksista poiketen Keski-Suomen maakunta. Kuhmoisten kunnanvaltuuston vahva tahtotila kuitenkin on, että kunta kuuluu jatkossa Pirkanmaan maakuntaan.

Anne Heusala
kunnanjohtaja

VUODEN 2017 TALOUSARVIO

Kuntatalouden tilanne

Tilastokeskuksen kesäkuussa 2016 julkaisemien kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2015 ennakkollisten tilinpäätöstietojen perusteella kuntatalouden viime vuoden tilannekuva on pysynyt lähes muuttumattomana keväällä 2016 laadittuun kuntatalousohjelmaan verrattuna. Kuntataloutta viime vuosina leimannut kireys näkyy kuntien taloutta kuvaavissa tunnusluvuissa. Ennakollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli vuonna 2015 lähes 2,7 mrd. euroa, mikä kattoi poistoista noin 96 prosenttia. Kuntien vuosikate heikkeni vuonna 2015 noin 300 milj. euroa, mutta kuntayhtymien vuosikate vahvistui noin 130 milj. euroa. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate ja tilikauden tulos olivat lähes vuoden 2013 tasolla. Kuntien lainakanta nousi noin 15,5 mrd. euroon eli 2 840 euroon/asukas (kasvua noin 0,8 mrd. euroa). Kuntien velan kasvu on perustunut pääasiassa investointien rahoittamiseen.

Kunnat ovat jatkaneet toimintojensa sopeuttamista vähentämällä muun muassa henkilöstömenoja. Kokonaisuutena kuntien toimintamenot ovat kehittyneet maltillisesti. Toimintamenojen kasvua on hidastanut myös maltillinen kustannustason nousu. Kireä taloustilanne on merkinnyt monissa kunnissa myös kunnallisverotuksen korotuksia. Vuodelle 2016 tuloveroprosenttia korotti 45 kuntaa (mukaan lukien Ahvenanmaa).

Hallituksen esitys keskeisistä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen liittyvistä laeista lähetettiin kuntiin lausunnoille syksyllä 2016. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä maakuntauudistuksen vaikutuksia kuntatalouteen on arvioitu suuntaa antavasti osana uudistukseen liittyvää lainvalmistelua. Yksityiskohtaiset vaikutukset tarkentuvat hallituksen esityksen sekä muutosvalmistelun yhteydessä. Sote- ja maakuntauudistuksen toimeenpanoon esitetään vuodelle 2017 määrärahoja muutoksen läpivientiin ja muutosjohtamiseen, vuonna 2017 käynnistyvien maakuntien väliaikaishallintojen tukemiseen sekä muun muassa tarvittaviin laajoihin ICT-muutoksiin.

Kilpailukyky sopimuksen keskeisenä tavoitteena on lisätä talouskasvua ja parantaa työllisyyttä. Myös kuntatalous hyötyy pidemmällä aikavälillä yleisestä talouskasvusta ja työllisyyden paranemisesta. Lyhyellä aikavälillä kilpailukyky sopimus on julkista taloutta heikentävä. Valtaosa julkista taloutta heikentävästä vaikutuksesta kohdistuu valtiontalouteen. Taakkaa kuitenkin osin jaetaan vähentämällä kuntien valtionosuuksia. Kilpailukyky sopimus alentaa kuntien verotuloja palkkasumman ja työntekijämaksujen muutosten kautta. Sopimukseen liittyvä ansiotuloverojen kevennys ei sen sijaan vaikuta kuntatalouden rahoitusasemaan, koska verotulojen aleneminen kompensoidaan kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta. Sopimuksen arvioidaan alentavan kuntien työvoimakustannuksia noin 700 milj. eurolla vuonna 2017. Työnantajamaksujen alenemisesta ja lomarahaleikkauksesta seuraava säästö toteutuu välittömästi; sen sijaan työajan pidennyksestä syntyvän säästön arvioidaan realisoituvan asteittain. Työajan pidennyksen ei kuitenkaan arvioida tuottavan säästöä opetussektorilla.

Kuntien valtionosuuksia alennetaan siten, että lomarahaleikkausta vastaava säästö vähennetään täysimääräisesti ja työajan pidennyksen arvioitu säästö osittain. Valtionosuuden vähennys on OKM:n hallinnonalalla yhteensä noin 16 milj. euroa ja peruspalvelujen valtionosuusmomentilla noin 356 milj. euroa. Valtionosuusvähennyksen jälkeen kilpailukyky sopimuksen kokonaisvaikutus kuntatalouden rahoitusasemaan arvioidaan noin 90 milj. euroa heikentäväksi vuonna 2017. Lisäksi työnantajamaksujen alentamisen laskennallinen vaikutus valtionosuusindeksiin on 0,9 prosenttiyksikköä indeksiä pienentävä. Valtionosuusien muutoksena tämä tarkoittaa vajaata 80 milj. euroa. Pidemmällä aikavälillä kilpailukyky sopimuksen suotuisat vaikutukset työllisyyteen ja kasvuun hyödyttävät myös kuntataloutta.

Kuntatalouden kokonaismenot ja -tulot kehittyvät vuosina 2016–2020 historiaan nähden hyvin vaimeasti. Tilikauden tulos vahvistuu vuosina 2016–2017, mutta heikkenee jälleen vuosikymmenen loppua kohden. Kuntataloutta vahvistavat kuntien omat sopeutustoimet vuonna 2016 sekä hallitusohjelman suorat sopeutustoimet. Hallitusohjelman toimien vaikutus painottuu vuosiin 2016 ja 2017. Palvelutarpeen kasvu lisää kuitenkin edelleen sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvua. Kuntatalouden yhteenlaskettu tilikauden tulos ja rahoitusasema ovat muodostumassa selvästi kevään 2016 kuntatalousohjelmassa esitettyä vahvemmaksi. Taustalla on muun muassa hallitusohjelman kuntataloutta vahvistavien toimenpiteiden vaikutusarvioiden tarkentuminen valmistelun edetessä. Lisäksi laskelmassa on huomioitu uutena tekijänä ensi vuonna voimaan astuvan eläkeuudistuksen vaikutukset kuntatalouteen. Myös yhteisöveron tuotto näyttää kehittyvän selvästi aiemmin arvioitua suotuisammin.

Kuhmoisten kunnan taloustilanne

Valtuuston hyväksymien vuoden 2016 talousarvioon tehtyjen muutosten jälkeen tilikauden tulos olisi 620 320 € ylijäämäinen. Kunnan taseessa tilinpäätöksessä 2015 oli kumulatiivista ylijäämää 4,2 miljoonaa euroa. Kuhmoisten kunnan talous täytti vuoden 2015 tilinpäätöstietojen mukaan tasapainossa olevan talouden tunnusmerkit. Talousarvion 2017 osalta tilikauden tuloksen ennustetaan olevan ylijäämäinen 474 010 € euroa.

Kuhmoisten kunnanvaltuusto korotti tuloveroprosenttia vuodelle 2015. Kunnan tuloveroprosentiksi vahvistettiin silloin 20,75, kiinteistöveroprosentit säilyivät ennallaan. Kunnan verotulojen kertymän ennustetaan talousarviovuonna 2016 kasvavan vuoden 2015 tilinpäätöksestä 0,9 %. Vuodelle 2017 tehdyssä ennusteessa verotulot alenevat 3,0 % Valtionosuuksissa on tapahtunut merkittävää kasvua viime vuosina. Vuonna 2007 valtionosuudet olivat 5,9 miljoonaa euroa, kun taas vuodelle 2017 ennuste on n. 9,3 miljoonaa euroa.

Kunnan lainakanta on alentunut viime vuosina merkittävästi ja pitkäaikainen lainakanta vuoden 2016 lopussa on 1,4 miljoonaa euroa, josta vuonna 2015 nostettua lainaa on 1,0 miljoonaa euroa. Talousarvion valmisteluhetkellä lyhytaikaista lainaa on 0,5 miljoonaa euroa. Kuntakonsernin osalta on todettava, että Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöjen pitkäaikainen lainakanta on yhteensä 2,8 miljoonaa euroa vuoden 2016 lopussa. Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n lainakanta vuoden 2016 lopussa on yhteensä 3,9 miljoonaa euroa.

Kuhmoisten kunnan kannalta suurimpia talouteen liittyviä kysymyksiä tulevaisuuden osalta ovat verotulojen ja valtionosuuksien kehitys, sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset kunnan palveluihin ja talouteen sekä kunnan omistamien kiinteistöjen ns. korjausvelan aiheuttama investointitarve.

Kuhmoisten kunnan strategia

Kuhmoisten kunnan strategia päivitettiin vuoden 2014 aikana. Strategiassa määritellään kunnan visio seuraavasti:

Kuhmoinen on kolmen maakunnan rajalla oleva vakituisille ja vapaa-ajanasukkaille läheinen kunta, jossa on hyvä olla, tehdä työtä, yrittää ja jossa kuntalainen voi aidosti vaikuttaa”

Kuhmoisten kunnan arvot ja periaatteet ovat seuraavat: Kuhmonen on edelläkävijä ja toimii ennakkoluulottomasti, avoimesti ja luovasti. Arjen asiat sujuvat mutkattomasti. Parhaita voimavarojamme ovat aktiiviset asukkaat, monialaiset yritykset ja yhteisöt.

Strategiset päämäärät

Asukkaat ja palvelut

- Kuhmoisissa ovat laadukkaat ja asiakaslähtöiset palvelut
- Kunnan hyvän imagon ylläpitämiseen osallistuvat kaikki kuntalaiset ja vapaa-ajanasukkaat
- Palveluja ja lähiympäristöä kehitetään yhdessä kuntalaisten kanssa

Elinvoima ja ympäristö

- Kuhmoinen on viihtyisä ja helposti lähestyttävä
- Kunta edistää yrittäjyyttä ja uusien toimialojen luomista
- Kuhmoinen kannustaa kaikkia kuntalaisia osallistumaan kunnan kehittämiseen
- Kuhmoinen tarjoaa laadukkaita matkailupalveluita muun muassa kulttuuria, Päijännettä ja luontoa hyödyntäen

Voimavarat ja johtaminen

- Kunnan palvelut ja toimintatavat ovat oikein mitoitettuja ja tehokkaita
- Kunnalla on laadukkaita palvelusopimuksia kuntapalveluista eri toimijoiden kanssa
- Kunnan henkilöstö palvelee asiantuntevasti

Kaavoitus

Vuoden 2017 maankäytön kärkihankkeita ovat Koskenpartaan ja Satamarinteen kaavojen valmistuminen, Toritien asemakaavamuutoksen valmistuminen ja Kuhmoisten keskusta-alueen osayleiskaavan eteneminen. Uusien kaava-alueiden valmistumisten odotetaan tuovan kuntaan lisää houkuttelevia alueita asuin- ja yrityskäyttöön.

Palvelurakenteen kehittäminen

Palvelurakenteen uudistaminen toteuttaa strategisia päämääriä: Kuhmoisissa ovat laadukkaat ja asiakaslähtöiset palvelut; Kuhmoinen on viihtyisä ja helposti lähestyttävä sekä kunnan palvelut ja toimintatavat ovat oikein mitoitettuja ja tehokkaita.

Päiväkotitoiminta vastaa joustavasti lasten kasvatuksen, opetuksen ja hoidon tarpeeseen siten, että kaikille lapsille voidaan tarjota pedagogisesti suunniteltu toimintaympäristö perhepäivähoidon sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan rinnalla.

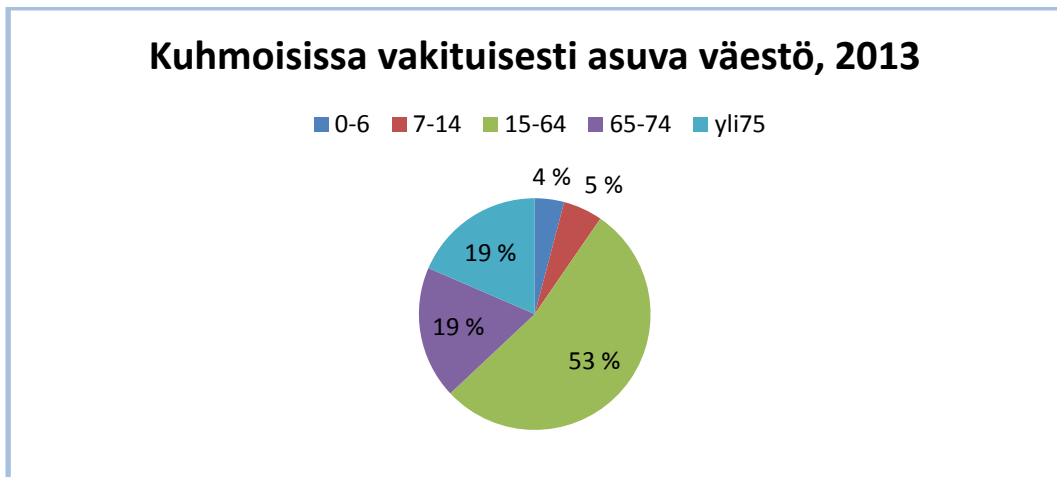
Uusi opetussuunnitelma asettaa koulutoimen kehittämiselle haasteita. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee koulutoimen kehittämistä Uusi peruskoulu –ohjelmalla. Investointi oppimisympäristöön, opettajien täydenniskoulutautumiseen sekä vuorovaikutteiseen johtamiseen aloitetaan jo lukuvuonna 2016-2017 esimerkiksi Liikkuva koulu –toiminnalla sekä uudistamalla koulukeskuksen lähiliikuntapaikkoja.

Liikuntapaikkojen ylläpito ja kunnostaminen edistää kaikkien kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Väestön ikääntymisen myötä liikkumismahdollisuuksien määrä ja laatu korostuu, koska yhä useammalla on aikaa liikkua. Myös työnantajat kiinnittävät yhä enemmän huomiota työntekijöidensä kuntoiluun.

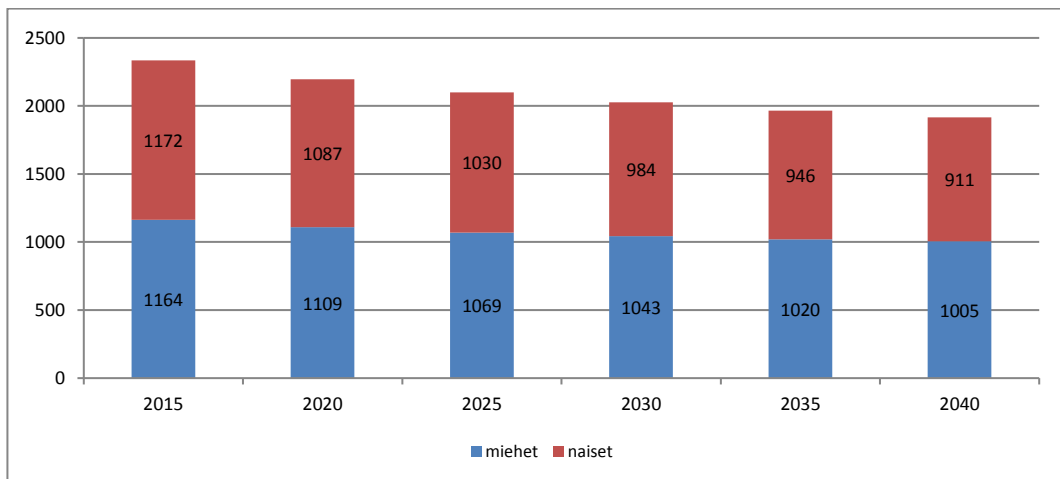
Tulevaisuuden kirjasto- ja tietopalveluilla on keskeinen tehtävä edistää yhteiskunnallista demokratiakehitystä ja vahvistaa yleisten kirjastojen toimintaedellytyksiä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Pääkirjaston lainaustiskin uusiminen vastaa tähän tarpeeseen.

Kunnan väestökehitys, työllisyys ja elinkeinorakenne

Kuhmoisten kunnassa asui 31.12.2015 yhteensä 2334 henkilöä. Väkiluku aleni vuodesta 2014 vuoteen 2015 -1,7 %. Vuodesta 2006 vuoteen 2015 on väkiluku pienentynyt 397 henkilöä. Viime vuosien aikana poismuutto on hidastunut ja kuntaan muuttavien henkilöiden määrä lisääntynyt. Vuoden 2015 nettomuutto oli +6. Tilastokeskuksen ennusteiden mukaan Kuhmoisten kunnan väestön ennustetaan pienenevän vuoteen 2040 mennessä 1916 asukkaaseen. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Kuhmoisissa asuvien yli 80-vuotiaiden osuus koko kunnan väestöstä nousee vuodesta 2008 vuoteen 2035 + 71 %. Ennusteen mukaan vastaava muutos Keski-Suomessa on + 152 %. Vuoden 2014 tilaston mukaan Kuhmoisissa vakituisesti asuvasta väestöstä yli puolet oli ikähaitarissa 15-64v. Yli 75-vuotiaiden osuus oli 19 % ja alle kuusi vuotiaiden osuus 4 %.

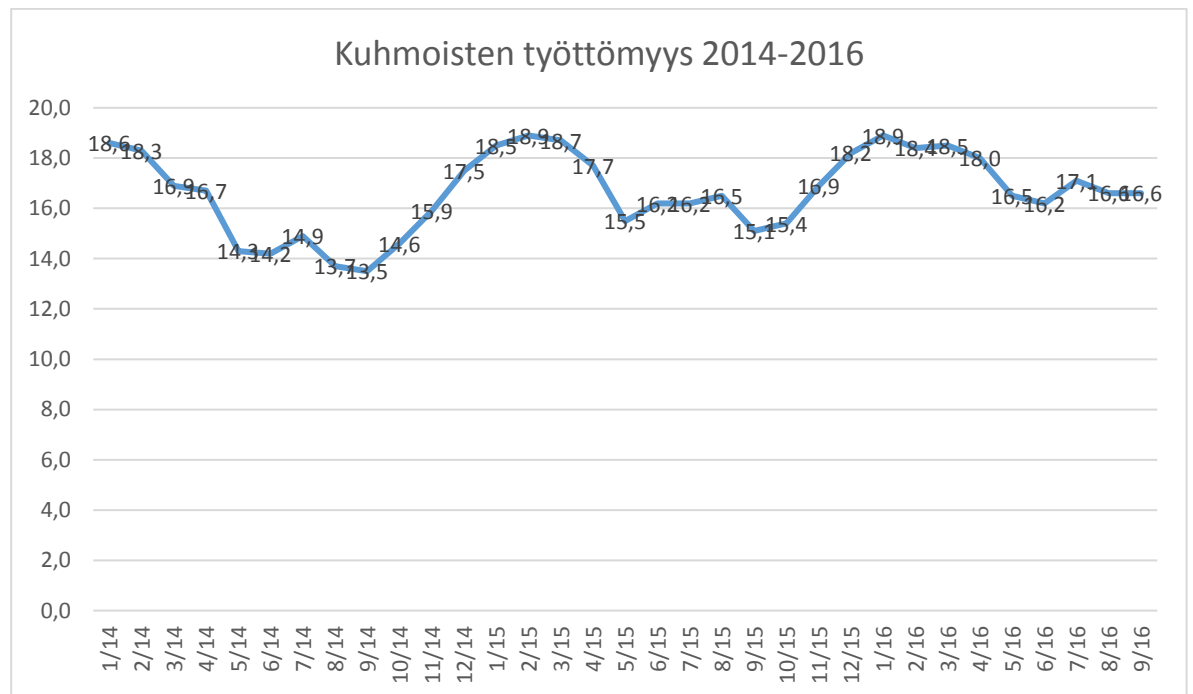

Kuhmoisten ennustetut väestömuutokset sukupuolen mukaan 2012- 2040 (tilastokeskus)

Kuhmoisissa oli työttöminä työnhakijoina vuoden 2016 lopussa 149 henkilöä eli 16,6 % työvoimasta. Työttömien työnhakijoiden määrä on vuodessa noussut 12 henkilöllä. Luku nousi vuoden 2016 tammikuussa 18,9 %:iin, josta se lähti laskemaan ollen syyskuun lopussa 16,6 %. Vuoden 2015 alusta voimaan astunut palkkatukiudistus vaikeutti huomattavasti työllistämistoimia, eikä kunnan alueelta löytynyt sopivia, palkkatukioikeutettuja henkilöitä läheskään kaikkiin avoimiin palkkatukityöpaikkoihin. Myös TE -toimistojen tiukentunut linja työttömien työnhakijoiden tietojen antamisessa on hankaloittanut työllistämistoimia. Kuhmoisten työllisyyden kehitys on seurannut vuoden aikana hyvin pitkälti valtakunnallista linjaa. Kunnat joutuvat maksamaan yli 300 päivää työttömänä olleiden työmarkkinatuesta 50 % ja yli 1000 päivää olleista 70 %. Aiemmin kunnat maksoivat yli 500 päivää olleiden työmarkkinatuesta 50 %. Vuoden 2015 aikana otettiin käyttöön matalan kynnyksen KuTy (kuntouttavan työtoiminnan) ryhmät, joiden avulla saadaan pitkäaikaistyöttömiä polutettua eteenpäin ja saavuttaa kustannussäästöjä työmarkkinatuen kuntaosuuksissa.

Uutena työkaluna monialaista yhteispalvelua tarvitsevien työttömien hoitoon on vuonna 2016 tullut TE-toimiston, Kelan ja kuntien yhteinen TYP-verkosto. Kuhmoisten kunta kuuluu Keski-Suomen eteläiseen verkostoon yhdessä 15 muun kunnan kanssa.

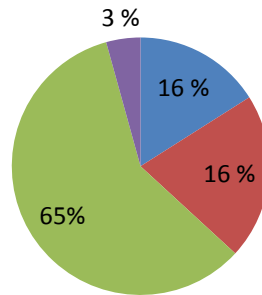

Kuhmoisten kunnan elinkeinotoiminnan perusta on luotu perinteikkäälle pienyrittäjyydelle. Kunnassa on noin 230 toimivaa yritystä, jotka ovat pääsääntöisesti monialaisia muutaman henkilön perheyriksyä, joille kesäaika ja kunnan lähes 10 000 vapaa-ajan asukasta tuovat merkittävän osan vuosittaisesta liikevaihdosta. Kunnan alueella olevista työpaikoista yli 65 % sijaitsee palvelualoilla, jalostuksen ja alkutuotannon osuus on noin 16 %. Myös liikevaihdolla mitattuna palveluiden osuus on suurin. Kuhmoisten työpaikkaomavaraisuus oli vuonna 2014 92,3 %. Työpaikkaomavaraisuus on kasvanut vuodesta 2011 +8,6 %.

Työpaikkojen osuus toimialoittain, 2014

■ alkutuotanto ■ jalostus ■ Palvelu ■ toimialtaan tuntematon

Vuoden 2016 aikana ovat valtakunnalliset talouden näkymät kääntyneet osoittamaan elpymisen merkkejä. Keski-Suomen teollisuuden ja rakentamisen suhdanteet ovat koko maan keskiarvoa myönteisemmät eikä suuria uhkakuvia ole näkyvissä. Talouden elpymisen merkit näkyvät myös Kuhmoisten elinkeinoelämässä. Yrittäjien investointihalukkuus on lisääntynyt ja uusia yrityksiä perustetaan hieman edellistä vuotta enemmän.

Kuntia koskeva uusi lainsäädäntö ja muutokset

Tekninen toimi

Uusi ympäristönsuojelulaki astui voimaan 2014. Lain 23 §:n 2 momentti tuli voimaan 1. päivänä tammikuuta 2015. Maankäyttö- ja rakennuslakiin tehtiin muutoksia 2014. Rakentamismääräyksiä siirrettiin lakiin ja samalla täsmennettiin mm. työnjohtoon ja rakennussuunnitteluun sekä tekniseen valvontaan liittyviä määräyksiä. Kuhmoisten kunta on osallisena työryhmässä, joka omalta osaltaan on miettimässä mahdollista ylikunnallista rakennusvalvontaa. Työryhmän tärkeimpänä tehtävänä on kuitenkin jakaa erityyppisiä ongelmatilanteita, miettiä ratkaisuja ja koittaa yhtenäistää eri käytänteitä ja saada viimeistä tietoa laeista ja määräysten tulkinnoista. Vasta prosessissa oleva ns. itsehallintoalue on saamassa joitain tehtäviä ELY:ltä ja kaikki tehtävät maakuntien liitoilta. Byrokratiaa vähennetään ja päällekkäisyyksiä pyritään poistamaan lakimuutoksin. Tämä omalta osaltaan mahdollistaa esim. poikkeamisten käsittelyn lähempänä peruskuntia olevassa organisaatiossa. Mahdolliset lakimuutokset lyhentävät käsittelyaikaa, kun esim. kuntalaisten lupa-asioita saatetaan päätöksentekoon.

Sivistystoimi

Kunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma ja uusi opetussuunnitelma otetaan vuosiluokkien 7–9 osalta käyttöön 1.8.2017 alkaen. Varhaiskasvatussuunnitelma korostaa lapsilähtöistä toimintaa, joka tukee lasten luontaista aktiivisuutta ja halua oppia asioita. Uusi opetussuunnitelma korostavat oppiaineiden opetuksessa laaja-alaista osaamista. Opiskelu, työelämä sekä aktiivinen kansalaisuus edellyttävät eri tiedon- ja taidonalojen hallintaa ja myös niitä yhdistävää osaamista.

Opetustoimen rekistereitä koskeva lainsäädäntö muuttuu 1.1.2017. Oppilas- ja tutkintotietojen sähköinen käsittelyjärjestelmä sekä Opetushallituksen ylläpitämä, eri rekistereissä olevia tietoja kokoava palvelu, helpottaisivat ja sujuvoittaisivat kansalaisen asiointia sekä koulutuksen järjestäjän raportointia.

Uusi kirjasto- ja tietopalveluja koskeva laki ja uusi nuorisolaki astunevat voimaan 1.1.2017. Lainsäädännöllä vahvistetaan kirjastojen yhteiskunnallista asemaa paikallisen elinvoimaisuuden edistäjänä. Nuorisolain muutoksella pyritään vahvistamaan nuorten kykyä ja edellytyksiä osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa.

Sote- ja maakuntauudistus

Ehdotukset sote- ja maakuntauudistuksen lainsäädännöksi valmistuivat syksyllä 2016. Maakuntalaki luo edellytykset maakunnan itsehallinnolle ja asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksille maakunnassa. Maakuntalaissa säädetään muun muassa maakunnan tehtävistä, hallintorakenteesta, johtamisesta, taloudenhoidosta ja päätöksenteosta. Lakiluonnoksen mukaan maakunta on julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan itsehallinto. Suomen 18 uuden maakunnan toiminta käynnistyy 1.1.2019.

Maakunnille siirtyy tehtäviä ELY-keskuksista, TE-toimistoista, aluehallintovirastoista, maakuntien liitoista ja kunnista. Tehtävien hoidosta vastuussa oleva maakunta vastaa esityksen mukaan asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta. Maakunta vastaa myös siitä, että asukkaat saavat palvelut yhdenvertaisesti. Maakunta määrittelee palvelujen tarpeen, määrän ja laadun sekä niiden tuottamistavan. Ehdotuksen mukaan se vastaisi myös palvelujen tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvasta toimivallan käytöstä. Maakunta voi tuottaa palvelut itse tai yhteistoiminnassa muiden maakuntien kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muulta palvelun tuottajalta, ellei laissa toisin säädetä.

Maakunta rahoittaa sille kuuluvien tehtävien hoidon ja palvelut itse, vaikka palvelujen järjestämisvastuu olisi toisella maakunnalla tai palvelun tuottaisi muu tuottaja. Maakunta voi antaa julkisen hallintotehtävän muulle kuin viranomaiselle vain, jos siitä lailla erikseen säädetään. Lakiluonnoksen mukaan maakunnalla on maakuntavaltuusto, maakuntahallitus ja tarkastuslautakunta. Muut toimielimet ovat maakunnan päätettävissä.

Maakunnan julkisesta palvelutuotannosta vastaa maakunnan palvelulaitos laissa erikseen säädettyissä tehtävissä, kuten sosiaali- ja terveyspalveluissa ja pelastustoimessa. Palvelulaitos on erillinen julkisoikeudellinen laitos, jota johtaa johtaja ja hallitus. Laitoksen palveluksessa on myös viranhaltijoita. Palvelulaitosta koskeva valmistelu on kesken. Päätöksenteko oikeusharkintaa edellyttävissä lupa-, ilmoitus- ja valvonta-asioissa sekä yksilöön kohdistuvissa asioissa, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon asioissa, säädetään maakunnan ja palvelulaitoksen viranhaltijoiden tehtäväksi. Tässä vaiheessa maakunnan tehtävistä määritetään vain sosiaali- ja terveydenhuollon osuus. Maakunnan muista tehtävistä säädetään myöhemmin osana maakuntauudistusta.

Kuntalakiuudistus

Uusi kuntalaki on tullut voimaan 1.5.2015. Merkittävää osaa laista sovelletaan kuitenkin vasta 1.6.2017 lukien, jolloin vuoden 2017 huhtikuun kuntavaaleissa valitun valtuuston toimikausi alkaa. Kuntalaissa otetaan huomioon kunnan toiminta laajasti. Kunnan toimintaa ohjataan kokonaisuutena huolimatta siitä, hoidetaanko tehtäviä kunnan omassa organisaatiossa, kunnan omistamassa yhtiössä, kuntayhtymässä tai ostopalveluina. Suurin osa uudistetun kuntalain säännöksistä ovat aiempaa enemmän kuntia velvoittavaa. Merkittävät muutokset, jotka astuvat voimaan 1.6.2017 lukien ovat mm. kunnan asukkaiden osallistumisoikeuksien laajentaminen, kunnan johtamiseen sekä kunnanhallituksen ja luottamushenkilöiden rooleihin liittyvät muutokset, päätöksentekoon ja hallintomenettelyyn liittyvät säädökset.

Muutokset ja kehittämistarpeet kunnan toiminnassa

Yleishallinto

Kuhmoisten kunnassa on otettu käyttöön sähköinen asianhallintajärjestelmä tammikuussa 2013 ja järjestelmän eri osioiden käyttöönoton laajentaminen on jatkunut sen jälkeen. Käyttöönottoa syvennetään vuonna 2017 sopimushallinnan osalta.

Vuoden 2016 toukokuussa toteutettiin kunnan henkilöstölle laaja työhyvinvointikysely. Työhyvinvoinnin edistämisen tulee olla jatkuvaa ja toimenpiteiden tulee olla jokapäiväistä toimintaa. Kyselyssä esiin tulleiden kehittämiskohteiden osalta tulee kunnan työyksiköiden laatia vuonna 2017 työyksikkökohtainen kehittämissuunnitelma työhyvinvoinnin edistämistä koskien.

Vuonna 2017 laaditaan laaja, sähköinen hyvinvointikertomus (strategia). Kuntalain mukaan kuntien tulee pyrkiä edistämään asukkaidensa hyvinvointia. Terveystieteiden laki velvoittaa kuntia laatimaan laajan hyvinvointikertomuksen ns. hyvinvointistrategian kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi. Hyvinvointistrategia on kunnan jokaista toimialaa koskeva tiivis asiakirja, joka toimii johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön ja suunnittelun ja sen toimeenpanon perustana. Hyvinvointistrategia sisältää mm. suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä ja arvioinnin toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta. Kuhmoisten kunnassa on laadittu laaja hyvinvointikertomus edellisen kerran vuonna 2013.

Sosiaali- ja terveystoimi

Jämsän kaupunki on tuottanut Kuhmoisten kunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut vuodesta 2009 lähtien. Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on tuottanut erikoissairaanhoidon palvelut Kuhmoisten kunnalle vuoden 2013 alusta lukien. Käytännössä perustason erikoissairaanhoidon palvelut tuotetaan Jokilaakson sairaalassa Jämsässä ja vaativan tason erikoissairaanhoidon palvelut Tampereen yliopistollisessa sairaalassa. Kuhmoisten kunnanvaltuusto on kokouksessaan 31.10.2016 § 41 päättänyt valtakunnallista sosiaali- ja terveystieteiden uudistamista koskien, että Kuhmoisten kunta haluaa jatkossa saada sosiaali- ja terveydenhuollon sekä erikoissairaanhoidon palvelut Tampereen ympärille rakentuvalta itsehallintoalueelta.

Sivistystoimi

Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen palvelujen keskeinen asema kunnan elinvoimatehtävänä korostuu lähitulevaisuudessa. Sivistyslautakunta päätti esittää hallitukselle ja edelleen valtuustolle 29.9.2016 päiväkodin perustamista Kuhmoisiin ja että päiväkodille rakennetaan tai hankitaan uudisrakennus keskustan alueelle. Valtuusto hyväksyi sivistyslautakunnan esityksen 31.10.2016. Toimivalla päiväkodilla kunta vastaa joustavasti lasten kasvatuksen ja opetuksen tarpeeseen.

Uusi opetussuunnitelma asettaa yhtenäiskoulun toimintakulttuurille, pedagogiselle johtamiselle ja oppimisympäristölle haasteita. Opettajien laaja-alaisen osaamiseen ja ammatilliseen kehittymiseen panostetaan, ja myös johdon työaikaa kohdennetaan uuden pedagogiikan jalkauttamiseen ja johtamiseen. Lukion ratsastuspainotteisen opetuksen markkinointia jatketaan.

Myös vapaa-ajan palvelujen asema osana kunnan hyvinvointipolitiikkaa korostuu lähitulevaisuudessa. Investoidaan liikuntapaikkojen ylläpitoon ja kehittämiseen sekä kirjaston toimintaan.

Tekninen toimi

Teknisen toimen tärkeimmät keihäänkärjet ovat talousarviovuonna uuden päiväkodin rakentamisen aloittaminen ja tärkeimpien kiinteistöjen eriaisteiset korjausinvestoinnit ja laitostoiminnan saaminen uralle, jossa tappiollinen toiminta jatkaa kohti kustannusneutraalia nollatulosta. Panostaminen lapsiin ja nuoriin näkyy päiväkodin rakentamisen lisäksi yhtenäiskoulun erilaisina saneerausprojekteina. Teiden, sataman läheisten alueiden ja yleisten alueiden kunnossapito ja pienimuotoinen korjaus todetaan tärkeäksi talousarviovuonna. Isona hankkeena teknisen vuodessa näkyy koulukeskuksen liittäminen kaukolämpöverkkoon. Purkutoimet jatkuvat vanhan varikon hallitilan ja sen pihan peltihallin purkamisella.

Valaistuksen päivytystä alueella tehdään samoin kuin keskustan yleisilmeen kohotusta jne. Kiinteistöjen korjaussuunnitelmia ja kuntoarviointoja suoritetaan talousarviovuoden aikana. Terveysaseman käyttötarkoituksesta päätetään keittiö- ja alakertatilojen osalta.

Kuhmoisten kunta jatkaa valtakunnallisessa Hiilineutraali kunta -hankkeessa yhdessä 24:n muun kunnan kanssa. Ostopalvelusopimuksia tarkistetaan vastaamaan vallitsevaa tilannetta.

Elinkeinoelämän edistäminen/hanke jatkuu

Kuhmoisten kunnanvaltuusto teki 18.5.2015 päätöksen, että Kuhmoisten kunta perustaa kuntakohtaisen Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n, jonka tarkoituksena on toteuttaa laajakaistaverkko Kuhmoisten kunnan alueelle. Laajakaistahanke on tullut vireille 28.9.2009 kun kunnanvaltuusto päätti lähteä mukaan Keski-Suomen liiton ja muiden Keski-Suomen kuntien kanssa valmistelemaan Laajakaista Kaikille- hanketta. 28.9.2015 Kuhmoisten kunnanvaltuusto perusti Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n käynnistämään pysähdyksissä ollutta laajakaista hanketta. Tavoitteena on, että laajakaistaverkon rakentaminen käynnistyy vuoden 2016 keväällä ja se on valmis vuoden 2017 aikana. Vuoden 2015 lopulla Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy kilpailutti 3,9 miljoonan euron lainan laajakaistaverkon toteuttamiskustannuksiin. Kunnanvaltuusto hyväksyi lainan takauksen kokouksessaan 21.12.2015. Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy perustama Kuhmoisten Laajakaista Oy merkittiin yritysrekisteriin 4.1.2016. Kuhmoisten Laajakaista Oy:n tarkoitus on toteuttaa laajakaistaverkon rakentaminen Kuhmoisten kunnan alueelle. Kuhmoisten Laajakaista Oy käynnisti laajakaistan rakentamiseen liittyvät työt keväällä 2016. Rakentamistyöt jatkuvat vuoteen 2017 saakka. Ensimmäiset toimivat yhteydet toiminevat marraskuussa 2016.

Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kunnan yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kuhmoisten kunnan tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt ovat vuonna 2017 seuraavat:

Tytäryhteisöt:

Kuhmoisten Kunnan Vuokrakiinteistöt Oy (omistusosuus 100 %)

Kuhmoisten Päijälänkoti As Oy (omistusosuus 100 %)

Alakonserni:

Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy (omistusosuus 100 %)

Kuhmoisten Laajakaista Oy (omistusosuus 65 %)

Kuntayhtymät:

Keski-Suomen liitto (0,90 %)

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä (1,27 %)

Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ky (0,15 %)

Päijät-Hämeen koulutus konserni –kuntayhtymä (0,19 %)

Osakkuusyhteisöt:

Asunto Oy Hokkalanperä (31,7 %)

Kiinteistö Oy Pohjoisportti (35,5 %)

Kuhmoisten kunnan hyväksyttyä konserniohjetta tulee noudattaa konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä taikka säännöistä muuta johdu.

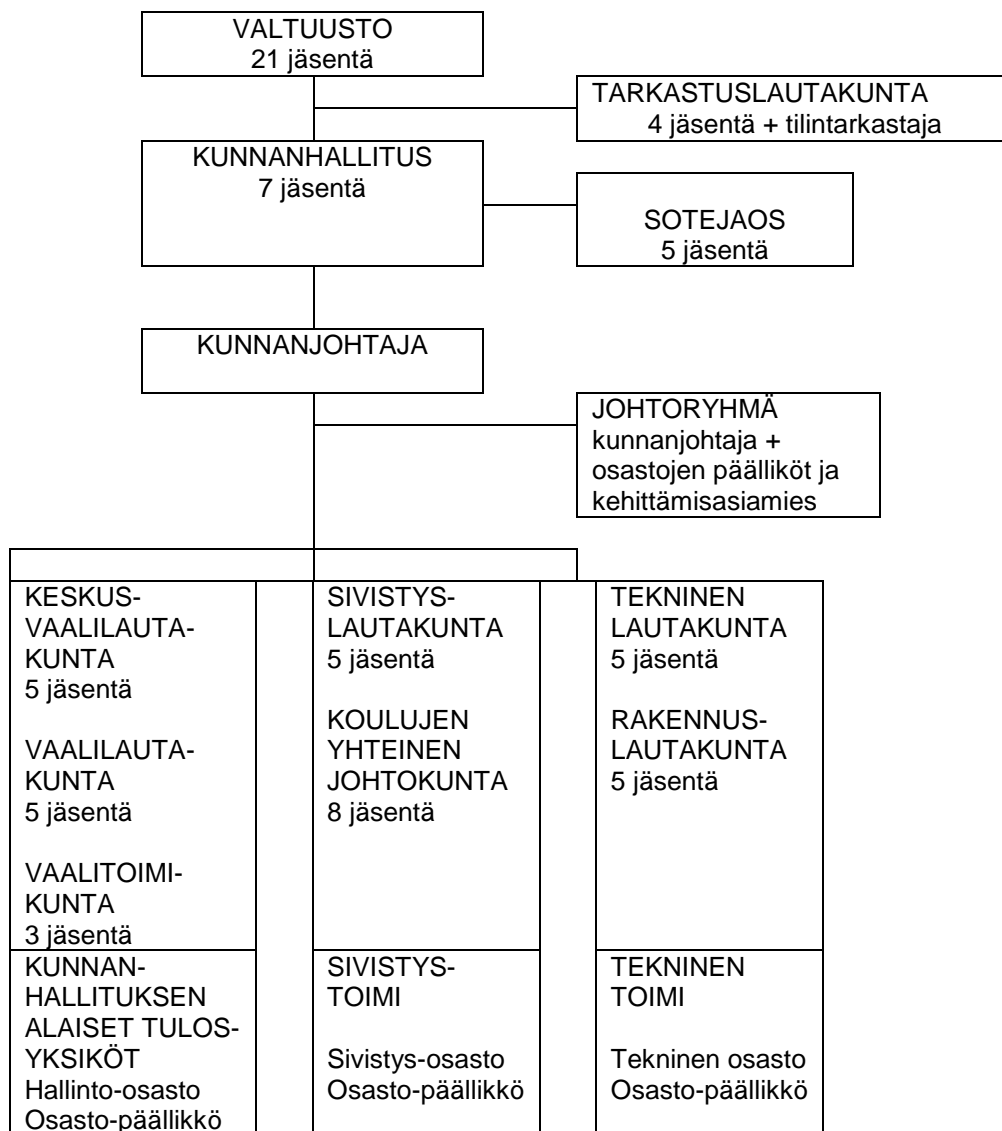
Kuhmoisten kunnan omistaman Kuhmoisten Kunnan Vuokrakiinteistöt Oy:n tärkeimpiä tehtäviä on kohtuuhintaisten ja hyväkuntoisten vuokra-asuntojen tarjoaminen Kuhmoisten kunnan alueen asukkaille. Asuntojen käyttöaste on ollut kohtuullinen, tavoitetasoksi on talousarviossa asetettu 93 %:n käyttöaste. Haja-asutusalueella sijaitsevien asuntojen käyttöaste on alhainen. Tilikaudelle 2017 ei ole suunniteltu peruskorjauksia eikä suurempia asuntojen remontteja. Yksittäisiä huoneistokunnostuksia ja remontteja tehdään edelleen tarvittaessa asukkaiden vaihtuessa. Kuhmoisten Kunnan Vuokrakiinteistöjen talousarvio ja toiminnan tavoitteet on liitteenä 2.

Kuhmoisten kunnan 100 %:sti omistaman Kuhmoisten Verkkopalvelu Oy:n tehtävänä omistaa ja hallinnoida kuntien palveluyhtiöitä. Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy perusti vuoden 2016 alussa Kuhmoisten Laajakaista Oy:n toteuttamaan laajakaistan rakentamista Kuhmoisten kunnan alueelle. Kuhmoisten Laajakaista Oy raportoi kuukausittain Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:lle toiminnan etenemisestä. Kuhmoisten Laajakaista Oy:n tärkeimmät tavoitteet talousarviovuoden 2017 ovat laajakaistaverkon päälinjojen ja tilaajaliittymien valmistuminen, sekä yhtiön taloudellinen kannattavuus. Yhtiön taloudellinen kannattavuus vaatii riittävän määrän aktiivisia tilaajaliittymiä. Tämän hetkisten laskelmien mukaan 480 aktiivista liittymää on taloudellisen kannattavuuden minimiraja.

Kunnan organisaatio

Kunnan ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, joka valitaan kunnallisvaaleissa vaalivuotta seuraaviksi neljäksi kalenterivuodeksi. Poikkeuksellisesti nykyinen valtuusto jatkaa aina kesäkuun 2017 loppuun asti. Uuden kuntalain mukaan kunnallisvaaleja ei järjestetä syksyllä 2016 vaan huhtikuussa 2017 ja uusi valtuustokausi alkaa 1.7.2017.

Kunnanvaltuusto päätti pitää valtuutettujen määrän nykyisessä 21 valtuutetussa. Lautakuntarakenteeseen ei ole tulossa muutoksia. Uuden valtuustokauden alussa sivistyslautakunnan nimi tullaan muuttamaan hyvinvointilautakunnaksi.

Sosiaali- ja terveyslautakunta/sosiaali- ja terveysterveystoimet

Kuhmoisten kunta muodostaa yhdessä Jämsän kaupungin kanssa yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveystoimissa. Jämsän kaupunki järjestää Kuhmoisten kunnalle sosiaali- ja terveystoimet myös vuonna 2017. Sopimusosapuolten yhteinen toimielin on Jämsän sosiaali- ja terveyslautakunta, johon Kuhmoisten kunta on nimennyt kaksi jäsentä. Lisäksi sopijakunnat ovat nimenneet hallituksistaan yhden edustajan sosiaali- ja terveyslautakuntaan.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toimii Jämsän kaupungin organisaatiossa ja lautakunnan toimikausi noudattaa valtuustokausia. Lautakunnan tehtävistä ja asioiden esittelystä lautakunnassa määrätään Jämsän kaupungin hallintosäännössä.

Kunnanhallituksen alaisena jaoksena on toiminut vuoden 2009 alusta lukien sosiaali- ja terveysjaos. Sen tehtävänä on toimia valmistelijana niissä sosiaali- ja terveystoimen alaan liittyvissä asioissa, jotka tulevat kunnanhallituksen käsittelyyn.

TULOSLASKELMAOSA

TULOSLASKELMA (ulkoinen)	TP 2015	TA +muutos 2016	TA 2017	TS 1000 € 2018	TS 1000 € 2019
Toimintatulot					
Myyntitulot	1 557 080	1 443 050	1 660 530	1 723	1 758
Maksutulot	123 941	113 550	110 050	112	112
Tuet ja avustukset	186 367	105 900	37 500	33	33
Vuokratulot	661 043	677 910	710 980	708	708
Muut toimintatulot	136 003	28 100	24 450	24	24
Toimintatulot yhteensä	2 664 434	2 368 510	2 543 510	2 600	2 635
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-4 547 056	-4 439 510	-4 391 180	-4 446	-4 446
Palvelujen ostot	-11 928 612	-11 918 600	-12 049 460	-11 888	-11 888
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 312 148	-1 459 680	-1 463 560	-1 470	-1 470
Avustukset	-209 001	-324 600	-286 600	-290	-290
Vuokramenot	-98 709	-100 660	-96 950	-97	-97
Muut toimintamenot	-23 837	-37 960	-19 390	-19	-19
Toimintamenot yhteensä	-18 119 363	-18 281 010	-18 307 140	-18 210	-18 210
Toimintakate	-15 454 929	-15 912 500	-15 763 630	-15 610	-15 575
Verotulot	8 155 091	8 140 000	8 000 000	8 014	8 157
Valtionosuudet	9 040 323	9 400 100	9 266 100	9 200	9 200
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	114 039	139 650	129 650	100	100
Muut rahoitustulot	48 730	5 000	15 070	5	5
Korkomenot	-21 344	-18 400	-20 000	-18	-18
Muut rahoitusmenot	-78 565	-25 200	-24 720	-25	-25
Rahoitustulot ja -menot netto	62 860	101 050	100 000	62	62
Vuosikate	1 803 345	1 728 650	1 602 470	1 666	1 844
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 113 859	-1 108 330	-1 128 460	-1 100	-1 200
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	689 486	620 320	474 010	566	644
Tunnusluvut					
Toimintatulot/Toimintamenot, %	14,7	13,0	13,9	14,3	14,5
Vuosikate/Poistot, %	161,8	156,0	142,0	151	154
Vuosikate, €/asukas	775	740	689	716	793
Asukasmäärä vuoden lopussa	2 326	2 335	2 326	2 326	2 326

Tunnuslukujen selitykset:

Toimintatulot/Toimintamenot, %

$$\text{toimintatuotot / toimintakulut} = 100 \times \text{toimintatuotot / toimintakulut}$$

Tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla. Saatua prosenttiosuutta vähennettynä sadasta osoittaa taas, paljonko toimintakuluista rahoitetaan verotuloina ja valtionosuuksina.

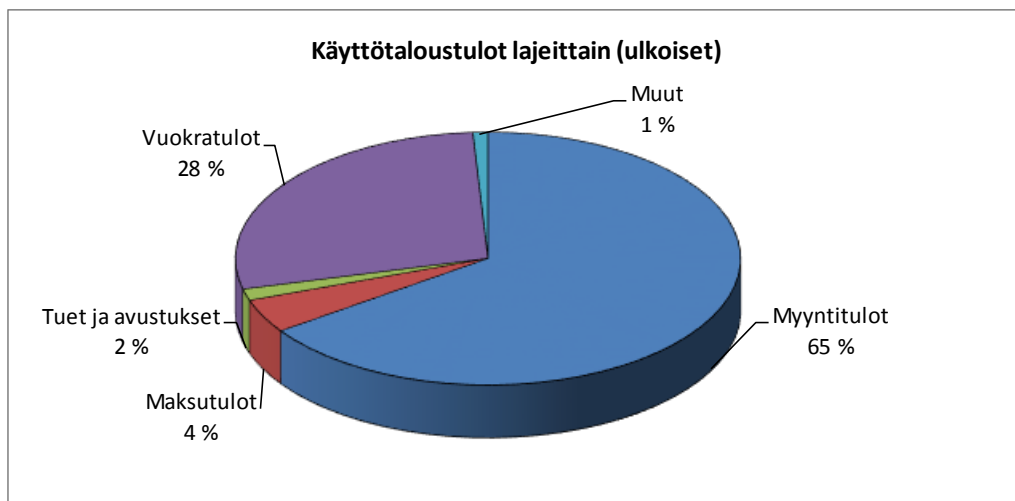
Vuosikate/Poistot, %

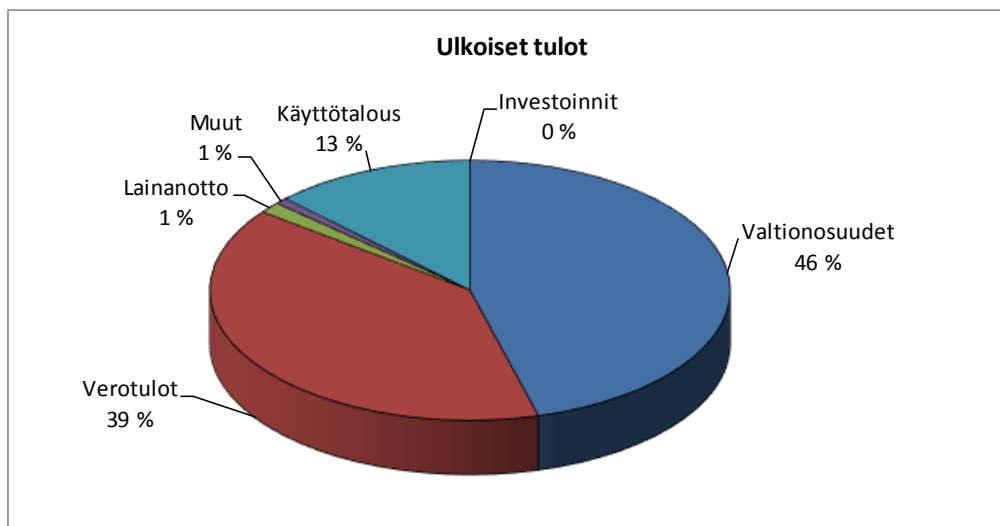
$$\text{vuosikate / poistot} = 100 \times \text{vuosikate/poistot}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Toimintatulot

Kuhmoisten kunnan talousarviossa on vuodelle 2017 arvioitu toimintatuloja kertyväksi noin 2,5 milj. euroa. Kasvua vuoteen 2016 on muutettuun talousarvioon verrattuna 7,39 %. Muutetussa talousarviossa alennettiin toimintatuottoja 267 250 €, josta puunmyyntituloja 220 000 €, joten vuoden 2016 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna toimintatulot alenevat 3,5 %. Talousarvioraamissa vuodelle 2017 toimintatuloja oli arvioitu 2,7 milj. euroa, johon nyt tehdyssä talousarviossa ei päästä.

Toimintamenot

Toimintamenoja talousarviossa on yhteensä 18,3 milj. euroa. Kasvua vuoden 2016 muutettuun talousarvioon verrattuna on 0,14 %.

Talousarvioraamia laadittaessa henkilöstömenojen muutokseksi arvioitiin 0 % vuodelle 2017. Henkilöstömenoja talousarvioehdotuksessa on 4,4 milj. euroa. Vähennystä vuoden 2016 muutettuun talousarvioon on 1,1 %. Henkilöstömenoissa on huomioitu Kilpailukyky-sopimuksessa sovittu 30 %:n lomarahaleikkaus. Ilman eläkemenoperusteisia maksuja ja työllisyyden hoidon henkilöstömenoja vähennys on 2,3 %. Eläkemenoperusteinen maksu ja varhemaksu on talousarviossa 375 000 euroa. Työttömien työllistämiseen on varattu henkilöstökuluihin 76 240 €, joka on 38 120 € suurempi kuin vuoden 2016 muutetussa talousarviossa. Tuloina on vastaavasti arvioitu saatavan tukea työllistämiseen 15 000 euroa, joten nettovaikutukseksi vuodelle 2017 jää 61 240 €.

Henkilöstömenoihin sisältyvät sosiaalivakuutusmaksut on laskettu seuraavin prosentein:

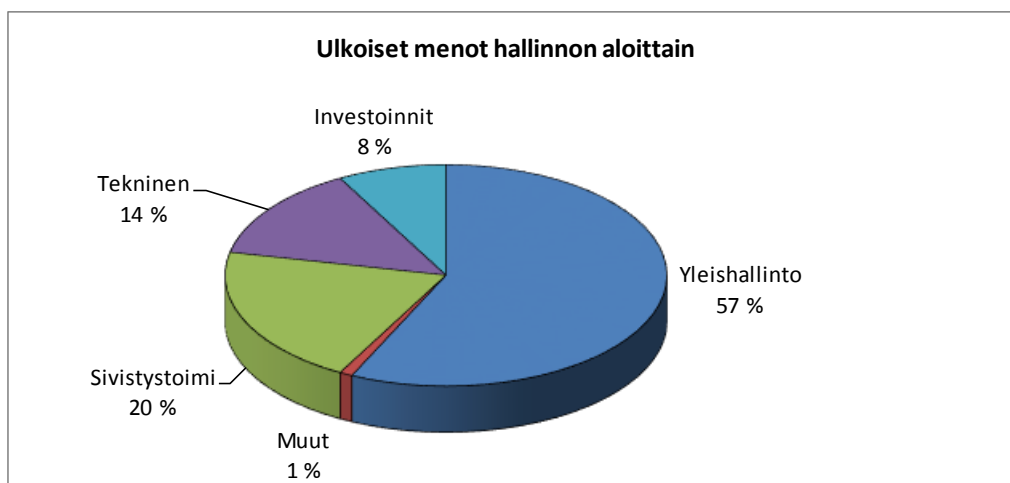
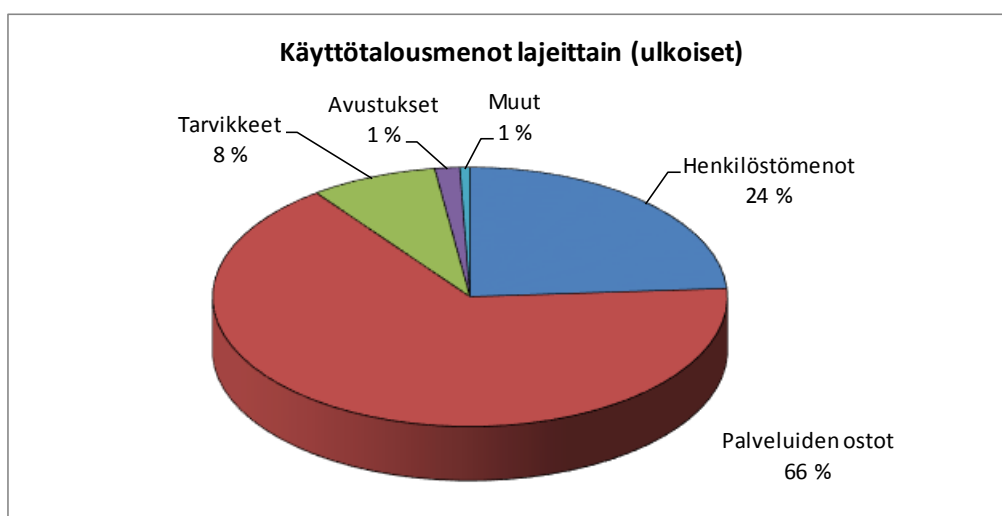
- sairausvakuutusmaksu	1,06 %
- KuEL, palkkaperusteinen	17,05 %
- KuEL, eläkemenoperusteinen (arvio)	5,45 %
- työttömyysvakuutusmaksu	2,50 %
- tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksu	1,00 %
- VaEL:iin kuuluvat opettajat	17,00 %

Kunnan toimintamenoihin sisältyy 12,049 milj. euron suuruinen määrärahavaraus palvelujen ostoihin. Määräraha on 1,1 % suurempi kuin vuoden 2016 muutetussa talousarviossa. Jämsän kaupungilta ostettavat sosiaali- ja terveystoimen palvelut on talousarviossa vuonna 2017 yhteensä 9,6 milj. euroa, joka on sama taso kuin vuoden 2016 talousarvion ostot. Talousarvioraamia laadittaessa lähdettiin siitä, että sosiaali- ja terveystoimen menot eivät kasva vuodelle 2017. Jämsän kaupungilta saatujen talousarviolukujen mukaan sosiaali- ja terveystoimen hallinnon, sosiaalityön ja perhepalveluiden tulosalueilla talousarviossa tapahtuu huomattavaa alenemista ja muilla tulosalueilla kasvua. Erikoissairaanhoidon tulosalueella on suurin kasvu 14,0 % eli 361 847 €. Meidän talousarviossa on huomioitu tulosalueille Jämsän kaupungin ilmoittamat muut talousarvioluvut paitsi erikoissairaanhoidon, jonka osalta menoihin on lisätty ainoastaan 250 550 €, jolloin saavutetaan kokonaisostoissa asetettu 0 %:n kasvu

Aineita ja tarvikkeita (elintarvikkeet, lämmitys, sähkö, toimisto- ja koulutarvikkeet, yms.) varten on talousarviossa noin 1,5 milj. euron suuruinen määrärahavaraus. Määräraha on n. 0,3 % suurempi kuin vuoden 2016 talousarviossa.

Avustuksissa on noin 0,287 milj. euron suuruinen määräraha, joka on 11,7 % pienempi kuin vuoden 2016 muutetussa talousarviossa. Määräraha käytetään mm. lasten kotihoidontukiin, yksityistieavustuksiin ja yhteisöavustuksiin. Kunnanhallituksen avustuskohtaan on varattu 90 000 euron määräraha, joka on yhtä suuri kuin vuoden 2016 alkuperäisessä talousarviossa. Vauvarahaa avustuksiin on varattu 15 000 €. Lisäksi yhdistysten työllistämistoimintaan on varattu 10 000 euron määräraha.

Vuokramenoiksi on arvioitu 0,1 milj. euroa, jossa on alenema 3,7 %. Alenema aiheutuu vastikemaksujen vähenemisestä myytyjen osakkeiden osalta. Muita toimintakuluja talousarvioon on varattu noin 0,02 milj. euroa.

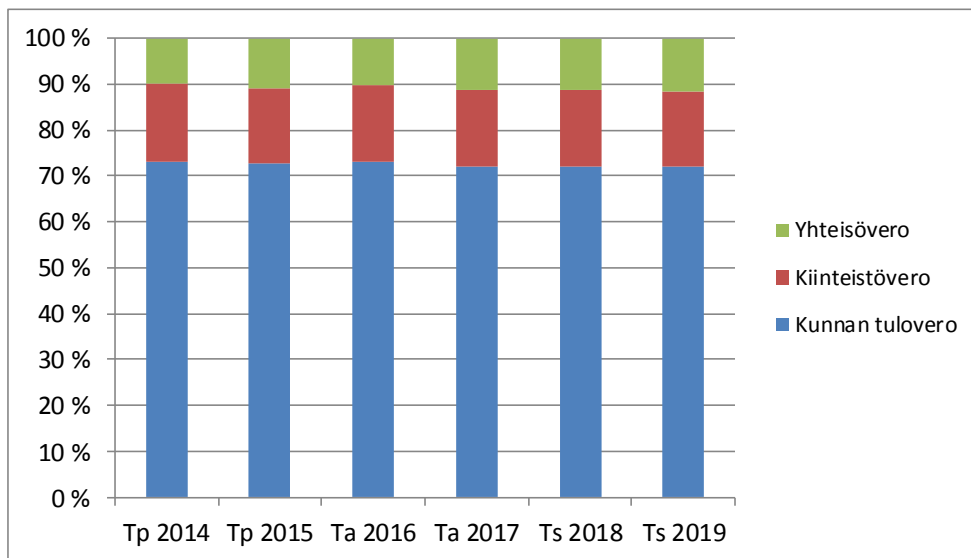
Verotulot

Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 31.10.2016 vahvistaa vuoden 2017 tuloveroprosentiksi 20,75 (vuonna 2016 20,75 %). Kiinteistöveroprosentit valtuusto päätti vahvistaa seuraavasti:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,00
- pääasiassa vakinaiseen asumiseen käytettävien rakennusten kiinteistöveroprosentti 0,50
- pääasiassa muuhun kuin vakinaiseen asumiseen käytettävien asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,10
- yleishyödyllisten yhteisöjen omistamien rakennusten ja maapohjan kiinteistöveroprosentti 0,00

Kunnan verotulojen kertymä vuosilta 2014 - 2015 ja ennusteet 2016 - 2019

	TP 2014	TP 2015	TA 2016 +muutos	TA 2017	TA 2018 1000 €	TA 2019 1000 €
Kunnan tulovero	5 608 870	5 917 163	5 950 000	5 770 000	5 763	5 862
Kiinteistövero	1 327 541	1 332 397	1 350 000	1 340 000	1 336	1 336
Yhteisövero	748 741	905 531	840 000	890 000	915	960
Yhteensä	7 685 152	8 155 091	8 140 000	8 000 000	8 014	8 158

Valtionosuudet vuodelle 2017

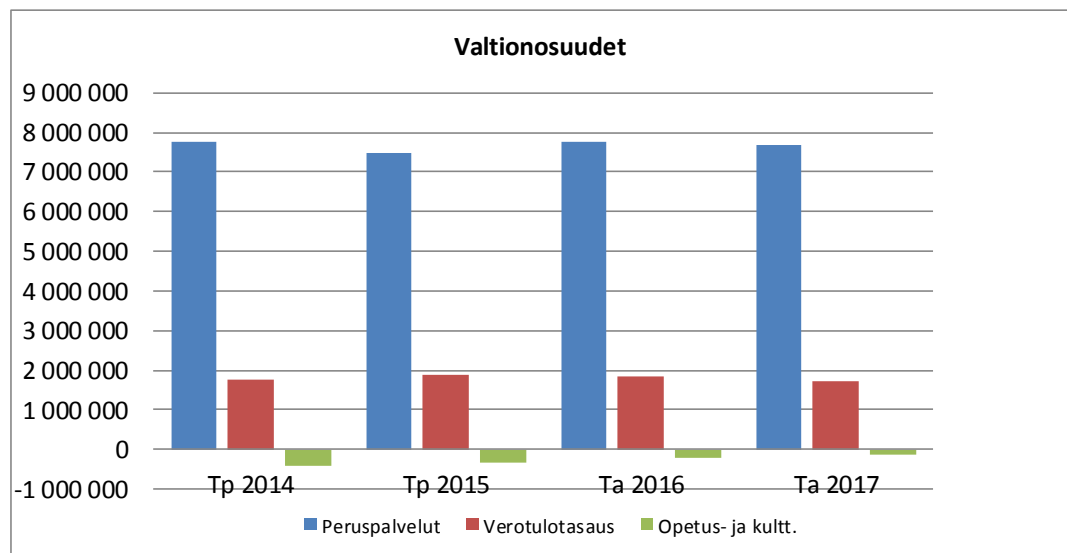
Kuntien valtionosuusjärjestelmä on uudistunut vuoden 2010 alusta. Ns. yhden putken valtionosuuksiin on yhdistetty sosiaali- ja terveydenhuollon, esi- ja perusopetuksen, kirjastojen ja kuntien kulttuuritoimen valtionosuudet sekä entinen yleinen valtionosuus. Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus käsitellään järjestelmässä yhtenä eränä.

Laskennalliseen valtionosuusjärjestelmään kuuluvat seuraavat osat:

- yleisen osan määräytymisperusteet
- sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset
- esi- ja perusopetuksen sekä yleisten kirjastojen ja laskennalliset kustannukset
- taiteen perusopetuksen ja yleisen kulttuuritoimen määräytymisperusteet
- erityisen harvan asutuksen, saaristoisuuden ja saamelaiten kotiseutualueen kuntien lisäosien määräytymisperusteet
  - valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasaus
  - valtionosuuteen tehtävät lisäykset ja vähennykset
  - verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus
  - muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet
  - harkinnanvarainen valtionosuuden korotus

Kunnan valtionosuudet vuosilta 2014 - 2015 ja ennusteet vuosille 2016 – 2017.

	Tp 2014	Tp 2015	Ta 2016	Ta 2017
Peruspalvelut	7 754 269	7 480 768	7 745 000	7 703 100
Verotulotasaus	1 749 703	1 877 162	1 857 760	1 703 000
Opetus- ja kultt.	-427 813	-317 607	-202 660	-140 000
Yhteensä	9 076 159	9 040 323	9 400 100	9 266 100

7.10.2016, Kuntaliitto / SL

KUNNAN VALTIONOSUUSRAHOITUS 2017				
YHTEENVETO				
Kunta:	Kuhmoinen			
Asukasluku 31.12.2015:	2 334			
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus:			euroa	euroa/ asukas
Ikärakenne			9 517 771	4 077,88
Sairastavuus			4 246 356	1 819,35
Muut laskennalliset kustannukset			905 199	387,83
Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden rahoitus	-3 619,61	€/asukas	-8 448 170	-3 619,61
Lisäosat			433 906	185,91
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset yhteensä			753 668	322,91
Vuoden 2015 valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasaus (+/-)			294 406	126,14
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ennen tasausta			7 703 136	3 300,40
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+/-)			1 702 917	729,61
1. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus			9 406 053	4 030,01
2. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet 2017			-140 000	-59,98
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet vuonna 2016			-213 621	-91,53
Kunnan valtionosuusrahoitus 2017			9 266 053	3 970,03
Kotikuntakorvaukset esi- ja perusopetuksessa, netto			-22 720	-9,73
Maksatus 2017			9 243 333	3 960,30

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuottoja on talousarviovuonna arvioitu kertyvän 129 650 euroa. Talousarviolainojen korkomenoiksi on arvioitu 20 000 euroa. Rahoitustuottojen ja -kulujen arvioitu netto on 100 000 euroa positiivinen.

Vuosikate

Talousarviossa vuosikate on 1 602 470 euroa, joka on 689 €/asukas.

Poistot ja arvonalentumiset sekä satunnaiset erät

Talousarviossa poistosuunnitelman mukaiset poistot ovat yhteensä 1 128 460 euroa.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antoi 15.11.2011 uuden yleisohjeen kuntien ja kuntayhtymien suunnitelman mukaisista poistoista. Tällä yleisohjeella korvataan kuntajaoston 7.10.2008 antama yleisohje. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto suosittelee poistoaikojen alarajojen käyttämistä, ellei pidemmän poistoajan käyttämiselle ole erityistä hyödykekohtaista perustetta. Seuraavalla sivulla on suosituksen mukaiset poistoajat sekä aiemmin 31.12.2012 saakka noudatetut poistoajat.

Talousarviossa olevat poistot on laskettu uuden yleisohjeen mukaisesti poistoaikojen alarajoja noudattaen muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Poikkeukset perustuvat rakennusmestarin antamiin hyödykekohtaisiin lausuntoihin, jossa tiettyjen rakennusten taloudellista pitoaika on pidennetty. Poikkeukset on tehty seuraaville rakennuksille:

Hallinto- ja laitosrakennukset:

Suojatyökeskus, Kuntotie 1
Entinen yhteiskoulurakennus, Lukio-, yläasterakennus ja liikuntahalli
Päijännekoti
Kuntala I. virastotalo
Ala-asteen työpajarakennus ja tiilinen koulurakennus

Tehdas ja tuotantorakennukset:

Jätevedenpuhdistamo
24-hallikiinteistöt

Muut rakennukset:

Palo- ja järvipelastusasema
Kuhmola

Satunnaisiin eriin ei ole varattu talousarvioon määrärahaa.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulosarvio on 474 010 euroa ylijäämäinen.

Kuhmoisten kunnan käyttöomaisuuden suunnitelmapoistot

	1.1.2009 alkaen	1.1.2013 alkaen
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot		2 vuotta*
Aineettomat oikeudet		5 vuotta*
Liikearvo		2 vuotta*
Muut pitkävaikutteiset menot		
➤ Atk-ohjelmat	4 v.	2 vuotta*
➤ Muut	4 v.	2 vuotta*
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat		
➤ Hallinto- ja laitosrakennukset	40 v.	20 vuotta
➤ Tehdas- ja tuotantorakennukset	25 v.	20 vuotta
➤ Talousrakennukset	17 v.	10 vuotta
➤ Vapaa-ajan rakennukset	25 v.	20 vuotta
➤ Asuinrakennukset	40 v.	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
➤ Kadut, tiet, torit, puistot	17 v.	15 vuotta
➤ Sillat, laiturit, uimalat	20 v.	10 vuotta
➤ Muut maa- ja vesirakenteet	20 v.	15 vuotta
➤ Vesi- ja viemäriverkko	35 v.	30 vuotta
➤ Kaukolämpöverkko		20 vuotta
➤ Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	17 v.	15 vuotta
➤ Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset		10 vuotta
➤ Maakaasuverkko		20 vuotta
➤ Muut putki- ja kaapeliverkot		15 vuotta
➤ Sähkö-, vesi-, yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	15 v.	10 vuotta
➤ Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet		15 vuotta
➤ Liikenteen ohjauslaitteet		10 vuotta
➤ Muut kiinteät koneet, laitteet, rakenteet	12 v.	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
➤ Rautaiset alukset	17 v.	15 vuotta
➤ Puiset alukset ja muut uivat työkoneet		8 vuotta
➤ Muut kuljetusvälineet	7 v.	4 vuotta
➤ Muut liikkuvat työkoneet	7 v.	5 vuotta
➤ Muut raskaat työkoneet		10 vuotta
➤ Muut kevyet koneet		5 vuotta
➤ Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet		5 vuotta
➤ Atk-laitteet	4 v.	3 vuotta
➤ Muut laitteet ja kalusteet	4 v.	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
➤ Luonnonvarat	käytön mukainen	käytön mukainen
➤ Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa	ei poistoaikaa

*)erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta.

RAHOITUSLASKELMAOSA

RAHOITUSLASKELMA	TA		TA 2017	TS 1000 € 2018	TS 1000 € 2019
	TP 2015	+muutos 2016			
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 803 345	1 728 650	1 602 470	1 666	1 844
Tulorahoituksen korjaukset	-113 479	13 920	-1 000	-1	-1
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 608 504	-1 106 171	-1 618 000	-1 125	-240
Rahoitusosuudet investointimenoihin	172 994	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	0	30 650	1 000	1	1
Toiminnan ja investointien rahavirta	254 356	667 049	-15 530	541	1 604
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	11 150	11 150	11 150	11	11
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000 000	0	280 000	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-296 576	-211 000	-147 000	-175	-175
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 000 000	0			
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 031 070	467 199	128 620	377	1 440
Muut maksuvalmiuden muutokset	852 330				
Rahavarojen muutos	-178 740	467 199	128 620	377	1 440
Rahavarat 31.12.	3 339 299				
Rahavarat 1.1.	3 518 040				
Kassavarojen muutos	-178 740				
Tunnusluvut					
Rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	494	307	-292	1597	3051
Investointien tulorahoitus, %	112,1	156,3	100,0	127,7	768,3
Pääomamenojen tulorahoitus, %	94,7	131,2	91,6	112,6	444,3
Lainanhoitokate	5,7	7,6	9,7	8,7	9,6
Korollinen vieraspääoma, milj. €	2,6	2,4	2,0	2,3	2,0
Korollinen vieraspääoma, €/asukas	1126	969	860	988	859
Kassan riittävyys, pv	60,6	60,2	60	60	60
Asukasmäärä vuoden lopussa	2 326	2335	2326	2326	2326

Tunnuslukujen selitykset:**Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta**

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

investointien tulorahoitus, %

$$= 100 \times \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

pääomamenojen tulorahoitus, %

$$= 100 \times \text{vuosikate} / (\text{investointien omahankintameno} + \text{antolainojen nettolisäys} + \text{lainanlyhennykset})$$

Pääomamenojen tulorahoitus on tunnusluku, joka osoittaa vuosikatteen prosenttiosuuden investointien omahankintamenojen, antolainojen nettolisäyksen ja lainanlyhennysten yhteismäärästä.

Antolainojen nettolisäys voi olla myös negatiivinen, mikäli lyhennykset ovat lainanantoa suuremmat. Lainanlyhennyksillä tarkoitetaan kaavassa pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiä.

Tunnuslukujen selitykset:**lainanhoitokate**

$$= (\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään toimintapääomaa eli kassavaroja.

kassan riittävyys (pv)

$$= 365 \text{ pv} \times \text{kassavarat} / \text{kassasta maksut}$$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kunnan kassavaroilla kattaa.

Investointimenot

Talousarvion investointimenot vuodelle 2017 on kokonaisuudessaan 1 618 000 euroa. Kiinteistöihin investoidaan talousarviovuonna 928 000 euroa ja koko suunnitelmakaudella 1,698 milj. euroa. Laitostoiminnan investoinnit ovat 426 000 euroa. Yleisiin alueisiin ja liikenneväyliin käytetään talousarviovuonna 124 000 euroa. Liikuntapaikkojen kunnostamiseen 112 000 euroa. Koneiden ja laitteiden investointihankintoihin on varattu 28 000 euroa. Suunnitelmakauden 2017 – 2019 investoinnit ovat yhteensä 2,983 milj. euroa.

Antolainat

Antolainojen vähennyksissä on Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt Oy:lle ja Kuhmoisten Vanhustentaloyhdistys Ry:lle myönnettyjen kaukolämpöantolainojen lyhennykset.

Lainat

Uutta pitkäaikaista lainaa kaukolämpöverkoston laajentamiseen otetaan talousarviovuonna 280 000 euroa. Lyhytaikaista lainaa on talousarvion tekohetkellä 0,5 milj. euroa. Vanhoja pitkäaikaisia lainoja lyhennetään talousarviovuonna 147 000 eurolla ja maksuvalmiutta ylläpidetään edelleen lyhytaikaisella lainalla. Kunnalla on pitkäaikaista lainaa tällä hetkellä taseessa 1,4 milj.

TALOUSARVION SITOVUUS

Valtuusto vahvistaa toimielinten tulosaluekohtaiset tulo- ja menomäärärahat. Investointiosan määrärahat valtuusto vahvistaa investointiluettelossa esitetyllä tasolla. Vahvistetut määrärahat sitovat toimielimiä tulosalueittain tulot yhteensä ja menot yhteensä tasolla. Määrärahoja ei saa ylittää ilman valtuuston lupaa. Valtuuston hyväksyttyä talousarvion antaa kunnanhallitus tarkemmat täytäntöönpano-ohjeet.

Kun talousarvio on hyväksytty, hallintokunnat laativat käyttösuunnitelmat, jonka yhteydessä ne täsmentävät myös sitovat toiminnalliset tavoitteensa. Valtuustolle annetaan puolivuositain selvitys toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteidensa toteutumisesta.

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTENVETO JA SITOVUUS	Sitovuus B= Brutto N=Netto	Menomäärä- rahat €	Tuloarviot €
KÄYTTÖTALOUS			
YLEISHALLINTO			
Hallintopalvelut	B	1 056 260	33 000
Elinkeinoelämän edistäminen	B	288 340	264 000
Sosiaali- ja terveys/	B	475 000	6 000
Sosiaali- ja terveys ostopalvelut	B	9 630 000	0
SIVISTYSTOIMI			
Varhaiskasvatus	B	524 770	48 500
Yhtenäiskoulu	B	2 322 920	16 280
Ruokapalvelu	B	736 420	622 500
Elämänlaatupalvelut	B	516 000	33 400
TEKNINEN TOIMI			
Kaavoitus- ja maankäyttö	B	529 940	24 700
Kiinteistötoimi	B	1 051 520	662 500
Palo- ja pelastustoimi	B	218 610	32 170
Laitostoiminta	B	799 350	755 460
Rakennuslautakunta	B	158 010	45 000
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		8 000 000
Valtionosuudet	B		9 266 100
Rahoitustulot	B		144 720
Rahoitusmenot	B	44 720	
Satunnaiset erät	B	0	0
INVESTOINTIOSA	B	1 618 000	0
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset	B	0	11 150
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		280 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	147 000	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N	0	0
Oman pääoman muutokset		0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen		128 620	0
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		20 245 480	20 245 480

KUHMOSEN KUNNAN TALOUSARVION KÄYTTÖTALOUSOSAN HIERARKIARAKENNE			
TOIMIALA			
VALTUUSTON SITOVIKASVATUSTASO	KUSTANNUSPAIKKA		
YLEISHALLINTO			
Hallintopalvelut			
	Vaalit		
	Tilintarkastus		
	Kunnanvaltuusto		
	Kunnanhallitus		
	Hallintotoimisto		
	Työllisyydenhoito	tunniste 1	vyörytys
	Kunnallisverotus		
	Työsuojelu		
	Muu henkilöstöhallinto		
	Talous- ja palkanlaskentapalvelut		vyörytys
	Puhelinpalvelut		vyörytys
	Kopiointi ja postitus		vyörytys
	ATK-palvelut		vyörytys
Elinkeinoelämän edistäminen			
	Elinkeinotoimi		
	Maa- ja metsätilat		
	Joukkoliikenne		
	Maataloustoimi		
Sote omatoiminta			
	Toimeentulotuen valtionosuus		
	Eläkemenoperusteiset ja varhe maksut (KUJEL)		
	Työmarkkinatuen kuntaosuus (KELA)		
Sote ostopalvelut	Jämsä ja Keuruu		
	Sote hallinto		
	Sosiaalityö ja perhepalvelut		
	Vammaispalvelut		
	Vanhuspalvelut		
	Terveyspalvelut		
	Erikoissairaanhoidon ostopalvelut		
	Ympäristöterveydenhuolto (Keuruu)		
Rahoitus			
	Rahoitus		
SIVISTYSTOIMI			
Varhaiskasvatus			
	Perhepäivähoito		
	Ryhmäperhepäivähoito		
	Lasten kotihoidontuki	tunniste 1	
	Aamu- ja iltapäivätoiminta		
Yhtenäiskoulu			
	Esiopetus	tunniste 1	
	Perusopetus	tunniste 1	
	Lukio	tunniste 1	

TOIMIALA		KUSTANNUSPAIKKA
VALTUUSTON SITOVUUSTASO		
Elämänlaatu palvelut	Kirjastopalvelut Kulttuuripalvelut Kotiseutumuseo Riihigalleria Kuhmola Musiikkioppilaitokset Taiteen perusopetus Työväenopisto Liikuntatoimi Nuorisotoimi	
Ruokapalvelu	Koulukeskuksen keittiö Päijännekodin valmistuskeittiö	
TEKNINEN TOIMI		
Kaavoitus- ja maankäyttö	Yhdyskuntasuunnittelu Puistot ja yleiset alueet Liikenneväylät Jätehuolto Satama- ja laiturialueet Varasto, koneet ja välineet	tunniste 1
Kiinteistötoimi	Kuntalan kiinteistö (kunnanviraston rak.) Vuokralle annetut asunnot Muut vuokralle annetut tilat Opetus- ja kulttuuritoimen kiinteistöt Sote-kiinteistöt	tunniste 1 tunniste 1 tunniste 1 tunniste 1
Palo- ja pelastustoimi	Palo- ja pelastustoimi Palo- ja järvipelastusasema	
Laitostoiminta	Vesihuoltolaitos Vesihuoltolaitos (vyörytyspalkat) Pesula Kaukolämpöverkosto	
Rakennuslautakunta	Rakennusvalvonta Ympäristönsuojelu Yksitystiet	

Talousarvion käyttötalousosan taulukoiden poistot, laskennalliset - ja sisäiset erät koostuvat seuraavista tileistä:

POISTOT

- Suunnitelman muksiset poistot
  - Poistot atk-ohjelmista
  - Poistot muista pitkävaikutteisista menoista
  - Poistot rakennuksista
  - Poistot kiinteistä rakenteista ja laitteista
  - Poistot koneista ja kalustosta

SISÄISET- JA VYÖRYTYSTULOT

Myyntitulot

- Sisäiset
  - Sisäiset vesi- ja jätevesimaksut
  - Sisäinen lämmön myynti
  - Sisäiset myyntitulot
  - Pyykkipalvelut
- Vyörytetyt
  - Puhelinkeskus
  - Kopiointi
  - Atk-palvelut
  - Talous-, palkanlaskenta ja toimistopalvelumenot
  - Työttömien työllistäminen
  - Vesilaitoksen vyörytyspalkat

Vuokratulot

- Sisäiset vuokratulot
- Vyörytetyt vuokratulot

SISÄISET- JA VYÖRYTYSMENOT

Palvelujen ostot

- Sisäiset
  - Jätevesimaksut
  - Ravitsemuspalvelut
  - Pyykkipalvelut
- Vyörytetyt
  - Puhelinkeskus
  - Kopiointi
  - Atk-palvelut
  - Talous-, palkanlaskenta ja toimistopalvelutulot
  - Työttömien työllistäminen
  - Vesilaitoksen vyörytyspalkat

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

- Sisäiset
  - Vesimaksut
  - Sisäinen lämmön osto
  - Muu materiaali

Vuokrat

- Sisäiset vuokramenot
- Vyörytetyt vuokramenot

KÄYTTÖTALOUSOSA

TULOSALUEKOHTAISET TAVOITTEET JA MÄÄRÄRAHAT

YLEISHALLINNON TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2017

HALLINTOPALVELUT

Keskusvaalilautakunta

Vaalit

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka tavoitteena on huolehtia kunnan tehtävistä vaalien järjestämisessä virheettömästi ja taloudellisesti. Vuonna 2017 järjestetään kunnallisvaalit.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Vaalien järjestäminen.

Tarkastuslautakunta

Tilintarkastus

Vastuhenkilö: Tilintarkastaja Jorma Kesä, JHTT

Tehtävän toiminta-ajatus

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lisäksi valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman tilintarkastajan (JHTT-tilin-tarkastaja/JHTT-yhteisö). Tilintarkastuspalvelut kunta ostaa valtuuston päätökseen perustuen tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy:ltä. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii JHTT Jorma Kesä.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on määrittellä tilintarkastuksen painopistealueet, valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, miten valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Hallinto

Vastuuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Hallinnon tulosalueeseen kuuluvat seuraavat toiminnot ja niistä huolehtiminen: kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, toimikunnat, hallintotoimisto, työllisyyden hoito, kunnallisverotus, työsuojelu ja muu henkilöstöhallinto.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kunnan talous-, henkilöstö- ja muuhun yleishallintoon sekä tiedotukseen liittyvät viranomais- ja muut tehtävät siltä osin kuin tehtävät eivät kuulu muiden tulosalueiden vastuulle. Yleishallinnon tulosalueen tehtävänä on myös edistää ja ylläpitää yhteistyötä eri tulosalueiden ja sidosryhmien kanssa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Väestön hyvinvointia tukevat kunnan palvelut	Käyttäjäpalautte, hyvinvointistrategian tavoitteet	Hyvinvointistrategiassa mainitut tavoitteet toteutuvat	
Kunnan elinvoimaisuuden lisääminen	Kuntastrategian ja elinkeino- ja työllisyysstrategian tavoitteet toteutuvat	Kuntastrategian ja elinkeino- ja työllisyysstrategian huomioiminen asioiden valmistelussa päätöksenteossa	

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kustannustietoinen toimintatapa	Talousarvion toteutuma	Tilinpäätös 2017 on vähintään 200.000 euroa ylijäämäinen	
Työhyvinvoinnin edistäminen	Työyksikkökohtaiset kehittämissuunnitelmat on laadittu ja käytössä	Työhyvinvointitulosten hyödyntäminen	
Huolellinen ja perusteellinen päätösvalmistelu	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimuksia ja valituksia ei tehdä	

Perustelut: Kuntalain mukaan kuntien tulee pyrkiä edistämään asukkaidensa hyvinvointia.

Terveystietolaki velvoittaa kuntia laatimaan laajan hyvinvointikertomuksen ns. hyvinvointistrategian kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi. Hyvinvointistrategia on kunnan jokaista toimialaa koskeva tiivis asiakirja, joka toimii johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön ja suunnittelun ja sen toimeenpanon perustana. Hyvinvointistrategia sisältää mm. suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä ja arvioinnin toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta. Vuonna 2017 laaditaan laaja hyvinvointikertomus. Kuhmoisten kunnassa on laadittu laaja hyvinvointikertomus edellisen kerran vuonna 2013.

Kunnan strategia-asiakirja on päivitetty vuoden 2014 aikana. Kunnan strategia-asiakirjan sisältö tulee huomioida valmistelussa ja päätöksenteossa. Myös kunnan elinkeino- ja työllisyysstrategian sisältö tulee huomioida kunnan päätöksenteossa. Huolelliseen ja perusteelliseen päätösvalmisteluun tulee myös kiinnittää erityistä huomiota.

Kuhmoisten kunnassa laadittiin kunnan henkilöstölle laaja työhyvinvointia koskeva kysely toukokuussa 2016. Työhyvinvointikyselyn keskiarvoa kuvaava henkilöstötyytyväisyysindeksi oli 3.8/5.0, jota voidaan pitää hyvänä. Kyselyssä esiin tulleiden kehittämiskohteiden osalta tulee kunnan työyksiköiden laatia työyksikkökohtainen kehittämissuunnitelma työhyvinvoinnin edistämistä koskien.

Sisäiset palvelut

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tulosalueen tehtävänä on tarjota kunnan eri toimialoille niiden tarvitsemat tietohallinto- ja tietoliikennepalvelut sekä talous- ja palkkahallinnon palvelut sisältäen yhteisesti käytössä olevat ohjelmistot, laitteet ja tukipalvelut. Tulosalue koostuu puhelinvaihteesta, kopioinnista, tieto- ja taloushallintopalveluista aiheutuvista menoista. Puhelinvaihddepalvelu on keväästä 2006 alkaen toteutettu seudullisena ratkaisuna. Kuhmoisten kunnan puhelinvälitys hoidetaan Jämsän kaupungin toimesta. Kuhmoisten kunnalla on toistaiseksi voimassa oleva sopimus Jämsän kaupungin kanssa tietohallinto- ja tietoliikennepalvelujen sekä palkkahallinnon osalta. Lisäksi kunnan palveluksessa on atk-lähitukihenkilö, joka omalta osaltaan varmistaa tietohallintoon liittyvien lähipalvelujen sujuvuuden.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Tietohallinto, talous- ja palkkahallinto, tietoliikenne, kopiointi- ja puhelinvaihddepalvelujen tuottaminen kunnan eri toimialoille.

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tietohallinto- ja tietoliikennepalvelujen saatavuus ja virheettömyys	Käyttäjäpalautteen määrä	Sujuvat ja ajantasaiset palvelut	
Sisäisen tiedonkulun kehittäminen uusia, sähköisiä toimintatapoja hyödyntäen	Työtyytyväisyystuloksissa tiedonkulku saa vähintään arvosanan 3.5/5.0	Henkilöstöllä on jatkuvasti käytössään ajantasainen tieto henkilöstöä koskeviin asioihin liittyen	

Perustelut:

Tietohallinto- ja tietoliikennepalvelujen saatavuus ja virheettömyys ovat keskeinen edellytys kunnan palvelutuotannossa. Lähitukipalvelujen osuus em. palveluissa on merkittävä. Kunnan sisäistä tiedonkulkua parannetaan hyödyntämällä sähköisen viestinnän työvälineitä.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA:	TP 2015	TA 2016 +	TA	Muutos-%	TS 2018	TS 2019
Hallintopalvelut	€	muutos	2017	edell. ta	1 000 €	1 000 €
		€	€			
Toimintatulot:						
Myyntitulot	7 252	2 000	2 000	0,0 %	2	2
Maksutulot	3 200	3 000	3 000	0,0 %	3	3
Tuet ja avustukset	85 272	28 000	28 000	0,0 %	30	30
Vuokratulot						
Muut tulot	13 333					
tulot yhteensä	109 056	33 000	33 000	0,0 %	35	35
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	546 757	413 380	474 910	14,9 %	475	475
Palvelujen ostot	358 773	386 010	425 390	10,2 %	425	425
Aineet, tarvikkeet, tavarat	26 352	24 400	25 050	2,7 %	25	25
Avustukset	86 540	165 000	115 000	-30,3 %	115	115
Vuokramenot	3 130	1 100	3 100	181,8 %	3	3
Muut menot	9 071	31 380	12 810	-59,2 %	13	13
menot yhteensä	1 030 622	1 021 270	1 056 260	3,4 %	1056	1056
TOIMINTAKATE (netto)	-921 566	-988 270	-1 023 260	3,5 %	-1021	-1021
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0			
Tulot	407 579	411 280	414 740	0,8 %	411	411
Menot	130 940	104 830	112 210	7,0 %	105	105
KOKONAISTULOT	516 635	444 280	447 740	0,8 %	446	446
KOKONAISMENOT	1 161 562	1 126 100	1 168 470	3,8 %	1161	1161
NETTO KUSTANNUS	-644 927	-681 820	-720 730	5,7 %	-715	-715
Vakituinen henkilöstö	4,94	4,94	5,10		5,10	5,10
Tilapäinen henkilöstö		1,15	1,25		1,25	1,25

Elinkeinoelämän edistäminen

Vastuuhenkilö: Kunnanjohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Elinkeinoelämän edistämisen tulosalueeseen kuuluvat elinkeinotoimi, maaseututoimi, maa- ja metsätilat ja joukkoliikenne. Elinkeinotoimen kehittäminen pohjautuu elinkeino- ja työllisyysstrategiaan.

Kuhmoisten kunnan elinkeinojen kehittämisestä on linjattu kunnan strategiassa. Lisäksi elinkeinotoiminnan painopistealueet ja toimenpiteet on tarkennettu kunnan elinkeino- ja työllisyysstrategian kymmeneen painopistealueeseen. Elinkeinostrategian toteuttamisesta vastaa kehittämisasiamies. Hän toimii omalta osaltaan kunnan elinvoiman kehittäjänä ja käy avointa, aktiivista ja rakentavaa vuoropuhelua yrittäjien, kuntalaisten, vapaa-ajanasukkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Kehittämisasiamies opastaa yrityksiä sekä yrittäjiksi aikovia ja ryhtyviä henkilöitä, välittää heille tietoa muun muassa toimitiloista, saatavilla olevista yrityspalveluista ja koulutuksista. Lisäksi kehittämisasiamies edistää kunnan näkyvyyttä sekä kehittää yritysten ja kunnan välistä yhteistyötä ja vastaa omalta osaltaan kunnan elinkeinopolitiikan suunnittelusta.

Kuhmoisten kunnassa on voimassa oleva metsäsuunnitelma, jonka perusteella toteutetaan metsänhoidollisia toimenpiteitä sekä myydään vuosittain puuta n. 200.000- 300.000 euron edestä. Talousarviossa vuoden 2017 puunmyyntitulot ovat 200 000 euroa.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Edellä lueteltujen palvelujen tuottaminen laadukkaasti ja aktiivisesti.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnan elinvoiman edistäminen	Yrityksien määrän kehitys, Kunnan nettomuutto	Yrityksien määrä kasvaa. Kunnan nettomuutto on positiivinen.	

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yrittäjyyden edistäminen	Yritystilojen vuokraus ja myynti, uusien yritysten määrä	Teollisuustilojen vuokrausaste vähintään 80 %. Vähintään yhden kunnan omistaman yritystilan myyminen. Uusia yrityksiä vähintään 10 kpl	
Asumisen edistäminen	Asuinrakennusten uustuotanto.	Uusien asuin- ja liikekiinteistöjen määrä kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna.	

Perustelut: Kunnan menestys perustuu kasvuun. Ellei ole kasvua, elinvoiman edellytykset heikkenevät ajan kuluessa. Kuhmoisten kunnan elinvoiman perusta on aktiiviset asukkaat, osaavat yrittäjät, vireät vapaa-ajanasukkaat, sekä toimivat kuntapalvelut ja infrastruktuuri. Elinvoimaan vaikuttaa vahvasti myös työllisyysaste, asukasluvun muutos, yritysten perustamistahti ja niiden työpaikkakehitys

Elinkeino- ja työllisyysstrategian kymmenestä painopistealueesta nostetaan vuosittain muutama painotettu alue elinkeinotoiminnan kärjeksi. Vuoden 2017 teemoina ovat kunnan elinvoiman, yrittäjyyden ja asumisen edistäminen. Toimivat ja helposti lähestyttävät yrityspalvelut ovat tärkeä tekijä alueen yrittäjien toimintaedellytysten turvaamisessa ja uusien yritysten sijoittumisessa Kuhmoisiin.

Kunnan omistamien teollisuustilojen korkea käyttöaste ja riittävä vuokrataso lisäävät kunnan mahdollisuutta ylläpitää omistamia tiloja ja tarjota eri yrityksiin tarpeisiin soveltuvaa vuokratilaa. Kuntaan muuttavat uudet asukkaat, kunnan alueella käynnistyvät uudet yritykset ja uudisrakentamisen lisääntyminen ovat merkki kunnan kasvavasta elinvoimaisesta. Tuleva päiväkodin rakentaminen tuo kuntaan lisää houkuttelevuutta ja vetovoimaisuutta. Kunnan positiivinen nettomuutto on merkki kunnan elinvoiman vahvistumisesta ja ostovoiman säilymisestä. Kuhmoisten kunnan elinkeinotoimintaa linjaa elinkeinotyöryhmä

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA:	TP 2015	TA 2016 +	TA	Muutos-%	TS 2018	TS 2019
Elinkeinoelämän edistäminen	€	muutos	2017	edell. ta	1 000 €	1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	278 096	73 000	243 000	232,9 %	293	293
Maksutulot	5					
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	2 912	3 500	3 500	0,0 %	3	3
Muut tulot	19 805	17 500	17 500	0,0 %	18	18
tulot yhteensä	300 818	94 000	264 000	180,9 %	314	314
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	140 970	128 950	127 770	-0,9 %	128	128
Palvelujen ostot	117 808	138 200	155 200	12,3 %	138	138
Aineet, tarvikkeet, tavarat	5 303	2 370	2 370	0,0 %	2	2
Avustukset	2 257	2 500	2 500	0,0 %	3	3
Vuokramenot	16					
Muut menot	7 918	500	500	0,0 %	1	1
menot yhteensä	274 273	272 520	288 340	5,8 %	272	272
TOIMINTAKATE (netto)	26 545	-178 520	-24 340	-86,4 %	42	42
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot	26 916	33 980	32 310	-4,9 %	34	34
KOKONAISTULOT	300 818	94 000	264 000	180,9 %	314	314
KOKONAISMENOT	301 189	306 500	320 650	4,6 %	306	306
NETTO KUSTANNUS	-371	-212 500	-56 650	-73,3 %	8	8
Vakituinen henkilöstö	1,75	1,75	1,75	0,0 %	1,75	1,75
Tilapäinen henkilöstö		0,40	0,40		0,40	0,40

Terveysthuolto ja sosiaalitoimi, oma toiminta (ei Jämsän ostopalveluja)

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Oman toiminnan tulosalueeseen kuuluu tulona toimeentulotuen valtionosuus. Menoina sosiaali- ja terveystoimen siirtynyt henkilöstöä koskevat eläkemenoperusteiset- ja varhemaksut. Työmarkkinatuen kuntaosuus maksetaan myös tulosalueen menoista.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: Sosiaali- ja terveys/ omatoiminta	TP 2015 €	TA 2016 + muutos €	TA 2017 €	Muutos-% edell. ta	TS 2018 1 000 €	TS 2019 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot		1 000				
Maksutulot						
Tuet ja avustukset	33 690	60 000	6 000	-90,0 %	0	0
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	33 690	61 000	6 000	-90,2 %	0	0
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	381 904	370 000	375 000	1,4 %	375	375
Palvelujen ostot	72 753	95 400	100 000	4,8 %	100	100
Aineet, tarvikkeet, tavarat	690	600				
Avustukset						
Vuokramenot						
Muut menot						
menot yhteensä	455 347	466 000	475 000	1,9 %	475	475
TOIMINTAKATE (netto)	-421 657	-405 000	-469 000	15,8 %	-475	-475
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot	2 704					
KOKONAISTULOT	33 690	61 000	6 000	-90,2 %	0	0
KOKONAISMENOT	458 051	466 000	475 000	1,9 %	475	475
NETTO KUSTANNUS	-424 361	-405 000	-469 000	15,8 %	-475	-475

Terveysthuolto ja sosiaalitoimi, ostopalvelut Jämsä ja Keuruu

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on tuottaa ja järjestää kuntalaisille tarpeelliset, oikein mitoitettut ja laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut. Palveluilla tuetaan kuntalaisten elämäntaitojen hallintaa ja mahdollisuutta turvalliseen ja mielekkääseen elämään kaikissa elämäntilanteissa.

Kuhmoisten kunta muodostaa yhdessä Jämsän kaupungin kanssa yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveyspalveluissa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu on Jämsän kaupungilla ja järjestämisvastuuta toteutetaan tilaaja-tuottaja -mallin mukaisella toiminnalla. Yhteistoimintatehtäviin kuuluvat kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaan kunnille kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon lakisäätteisten ja muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu ja tuottaminen.

Tehtäviä ovat:

1. Kunnille kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaistehtävät
2. Väestölle järjestettävät sosiaali- ja terveyspalvelut, jotka ovat: sosiaali- ja terveystoimen hallinto, vastaanottopalvelut, aikuisten psykososiaaliset palvelut, perhepalvelut, suun terveydenhuollon palvelut, hoito- ja hoivapalvelut, vammaispalvelut, toimeentulotuki ja sosiaalitoimen lainsäädäntöön liittyvä työllisyys, kuntoutuspalvelut ja perusterveydenhuolto ja siihen liittyvä erikoissairaanhoido.

Yhteistoimintasopimuksen mukaan erikoissairaanhoidon vastuullinen järjestäjä on Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. Yhteistoiminta-alueen tilaajalautakunta hoitaa Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan puolesta sopimusohjausneuvottelut ja muun tarvittavan sopimisen Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa kuntien valtuustojen antamien ohjeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Muilta erikoissairaanhoidon ja kehitysvammaisten erityishuollon palvelujen tuottajilta yhteistoiminta-alueen tilaajalautakunta tilaa palvelut sopimuskuntien valtuustojen antamien ohjeiden ja tavoitteiden mukaisesti.

Kuhmoisten kunta on mukana ympäristöterveydenhuollon palveluiden (terveysvalvonta ja eläinlääkintä) osalta yhteistoiminta-alueella, jossa tehtävien hoitamisesta vastaa Keuruun kaupunki.

Tulosalueen menoista maksetaan myös vuonna 1927 tai sitä aiemmin syntyneiden kuntalaisten terveyskeskusmaksuja.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Tavoitteena on turvata Kuhmoisten kunnan ja Jämsän kaupungin muodostamalla yhteistoiminta-alueella kustannustehokkaat, tarkoituksenmukaiset ja kaikkien seutukunnan alueen asukkaiden saatavilla olevat laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut. Yhteistoiminta-alueen toiminnalliset tavoitteet ovat talousarvionkirjan liitteenä 1.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sosiaali ja – terveystoimen taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet toteutuvat	Palvelusopimuksessa määritellyt asiat	Palvelusopimuksen toteutuminen	

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kuntalaiset saavat sosiaali- ja terveystoimen palvelut hoitotakuun mukaisessa ajassa	Raportit	Hoitotakuu toteutuu	

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA:	TP 2015	TA 2016 +	TA	Muutos-%	TS 2018	TS 2019
Sosiaali- ja terveys ostopalvelut		muutos	2017	edell. ta		
Jämsä ja Keuruu	€	€	€		1 000 €	1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot						
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot						
Palvelujen ostot	9 938 666	9 626 980	9 627 000	0,0 %	9627	9627
Aineet, tarvikkeet, tavarat						
Avustukset	1 513	3 000	3 000	0,0 %	3	3
Vuokramenot						
Muut menot						
menot yhteensä	9 940 179	9 629 980	9 630 000	0,0 %	9630	9630
TOIMINTAKATE (netto)	-9 940 179	-9 629 980	-9 630 000	0,0 %	-9630	-9630
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot						
KOKONAISTULOT	0	0	0	0,0 %	0	0
KOKONAISMENOT	9 940 179	9 629 980	9 630 000	0,0 %	9630	9630
NETTO KUSTANNUS	-9 940 179	-9 629 980	-9 630 000	0,0 %	-9 630	-9 630
YLEISHALLINTO	TP 2015	TA 2016 +	TA	Muutos-%	TS 2018	TS 2019
YHTEENSÄ	€	muutos	2017	edell. ta	1 000 €	1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	285 348	76 000	245 000	222,4 %	295	295
Maksutulot	3 205	3 000	3 000	0,0 %	3	3
Tuet ja avustukset	118 962	88 000	34 000	-61,4 %	30	30
Vuokratulot	2 912	3 500	3 500	0,0 %	3	3
Muut tulot	33 137	17 500	17 500	0,0 %	18	18
tulot yhteensä	443 565	188 000	303 000	61,2 %	349	349
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	1 069 631	912 330	977 680	7,2 %	978	978
Palvelujen ostot	10 488 000	10 246 590	10 307 590	0,6 %	10 290	10 290
Aineet, tarvikkeet, tavarat	32 345	27 370	27 420	0,2 %	27	27
Avustukset	90 310	170 500	120 500	-29,3 %	121	121
Vuokramenot	3 146	1 100	3 100	181,8 %	3	3
Muut menot	16 989	31 880	13 310	-58,2 %	14	14
menot yhteensä	11 700 421	11 389 770	11 449 600	0,5 %	11 433	11 433
TOIMINTAKATE (netto)	-11 256 857	-11 201 770	-11 146 600	-0,5 %	-11 084	-11 084
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot	407 579	411 280	414 740	0,8 %	411	411
Menot	160 560	138 810	144 520	4,1 %	139	139
KOKONAISTULOT	851 144	599 280	717 740	19,8 %	760	760
KOKONAISMENOT	11 860 981	11 528 580	11 594 120	0,6 %	11 572	11 572
NETTO KUSTANNUS	-11 009 837	-10 929 300	-10 876 380	-0,5 %	-10 812	-10 812
Vakituinen henkilöstö	6,69	6,69	6,85	2,4 %	6,85	6,85
Tilapäinen henkilöstö		1,55	1,65		1,65	1,65

SIVISTYSTOIMEN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2017

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Vastuhenkilö: Sivistystoimenjohtaja

Sivistystoimen toiminta-ajatus:

Sivistystoimen tehtävänä on kasvua, oppimista ja osallisuutta edistämällä vahvistaa hyvinvointia sekä osaamista turvallisessa ja kehittyvässä toimintaympäristössä aktiivisessa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Tavoitteena on sivistynyt, aktiivinen ja osallistuva kansalainen, joka ottaa vastuun omasta ja muiden hyvinvoinnista sekä elinympäristöstä.

Varhaiskasvatus

Vastuhenkilö: Päivähoidon ohjaaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Lapsella on äitiys- ja vanhempainlomakauden jälkeen subjektiivinen oikeus päivähoitopalveluun. Hoitopaikka tarjotaan perhepäivähoidossa tai päiväkodista. Tulosalueeseen sisältyy myös kansaneläkelaitoksen kautta maksettava lasten kotihoidontuki ja kuntalisä sekä yksityisen perhepäivähoidon kuntalisä.

Aamu- ja iltapäivätoiminta saattaa pientä koululaista koulun kanssa varhaislapsuudesta keskilapsuuteen, jolloin lapsen elämäpiiri laajenee kodista ja päivähoidosta kouluun. Iltapäivä on pienen koululaisen vapaa-aikaa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan avulla tuetaan lapsen sosiaalisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä, ja lapsi saa rauhassa harjoitella itsenäistymistä turvallisen palvelun periaatteiden mukaisesti.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Varhaiskasvatussuunnitelma 2017	Otetaan käyttöön 1.8.2017	Varhaiskasvatuksen pedagogiikan kehittäminen ja päiväkodin rakentamisen käynnistäminen	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lapsiperheiden hyvinvointi ja osallisuus	Huoltajien osallisuus Vasu2017 prosessissa	Kasvatuskumppanuuden kehittäminen	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Henkilökunnan hyvinvointi ja yhteissuunnittelun edistäminen	Kotikäynnit Virkistäytymisillat Koulutukset Henkilöstökokoukset Sairauspoissaolot	1 krt/kk/hoitaja/ryhmis 1 krt/vuosi 1 krt/vuosi 3-4 krt/vuosi vähenevät 10%	

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA:	TP 2015	TA 2016 +	TA	Muutos-%	TS 2018	TS 2019
Varhaiskasvatus	€	muutos	2017	edell. ta	1 000 €	1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	5 314					
Maksutulot	57 502	52 000	48 500	-6,7 %	49	49
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot	41					
tulot yhteensä	62 858	52 000	48 500	-6,7 %	49	49
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	446 437	439 420	306 400	-30,3 %	345	345
Palvelujen ostot	58 118	101 070	101 070	0,0 %	101	101
Aineet, tarvikkeet, tavarat	6 563	9 680	9 680	0,0 %	10	10
Avustukset	88 215	120 000	107 000	-10,8 %	110	110
Vuokramenot		200	200	0,0 %		
Muut menot	977	420	420	0,0 %		
menot yhteensä	600 309	670 790	524 770	-21,8 %	566	566
TOIMINTAKATE (netto)	-537 451	-618 790	-476 270	-23,0 %	-517	-517
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot	67 827	57 730	51 690	-10,5 %	90	90
KOKONAISTULOT	62 858	52 000	48 500	-6,7 %	49	49
KOKONAISMENOT	668 136	728 520	576 460	-20,9 %	656	656
NETTO KUSTANNUS	-605 278	-676 520	-527 960	-22,0 %	-607	-607
Vakituinen henkilöstö	8,04	7,20	6,24	-13,3 %	8,09	8,09
Tilapäinen henkilöstö		4,75	1,53			

Yhtenäiskoulu

Vastuhenkilö: Rehtori

Tehtävän toiminta-ajatus:

Esi- ja perusopetus on osa koulutuksen perusturva. Sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

Perusopetuksen mahdollistaa monipuolisen kasvun, oppimisen ja terveen itsetunnon kehittymisen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja. Perusopetus antaa valmiudet jatko-opintoihin ja valmiudet toimia osallistuvana kansalaisena demokraattisessa yhteiskunnassa. Perusopetus tukee jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys, valmistaa opiskelijat ylioppilastutkintoon sekä antaa riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin.

Lukio antaa valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoja tarkastella asioita eri näkökulmista.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Yhtenäiskoulun tehtävänä on tarjota monipuolinen, laadukas, virikkeinen sekä turvallinen oppimisympäristö pätevän henkilökunnan turvin, voimassa olevien opetussuunnitelmien mukaan kohtuullisten kokoisissa opetusryhmissä.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Elinvoimainen kunta	Oma lukio	Lukion aloittaa vuosittain 18 opiskelijaa joista vähintään 75% valmistuu	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Fyysinen oppimisympäristö	Sähköinen yo-kirjoitus Monikäyttöiset koulutilat	Toimiva järjestelmä Oppimisympäristön suunnittelun jatkaminen	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Laadukas opetus	OPS:n 2016 käyttöön otto	Luokat 1.-7. Lukio 1.-2.	
Oppilaiden laaja-alaiset osaamistaidot	Tutor-opettaja/resurssi-opettaja Teema-opinnot	Nykyaikaiset ja monipuoliset opetusmenetelmät	
Alueellinen yhteistyö	Toimiva yhteistyö	Kokouksiin ja toimintaan osallistuminen	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Työkykyinen ja motivoitunut henkilökunta	Tyky-toimintaa Sairauspoissaolot vähenevät 10 % Peda.net-kouluverkko Wilma Henkilöstön osaamiskartoitukset	Työnohjauksen käynnistäminen Toimivat viestintätavat koteihin, talon sisällä sekä sidosryhmien suuntaan Henkilökohtaiset kehittämissuunnitelmat	
Taloudelliset resurssit	Riittävä tuntikehys oppilasmäärään nähden	Tarkoituksenmukaiset opetusjärjestelyt	

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA:	TP 2015	TA 2016 +	TA	Muutos-%	TS 2018	TS 2019
Yhtenäiskoulu	€	muutos	2017	edell. ta	1 000 €	1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	22 979	17 400	15 780	-9,3 %	17	17
Maksutulot	1 079	500	500	0,0 %	1	1
Tuet ja avustukset	44 823		0			
Vuokratulot						
Muut tulot	28					
tulot yhteensä	68 910	17 900	16 280	-9,1 %	18	18
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	1 674 304	1 706 540	1 747 690	2,4 %	1748	1748
Palvelujen ostot	370 777	440 160	470 380	6,9 %	454	454
Aineet, tarvikkeet, tavarat	81 033	94 160	97 100	3,1 %	97	97
Avustukset						
Vuokramenot	3 599	5 000	5 000	0,0 %	5	5
Muut menot	4 142	2 750	2 750	0,0 %	3	3
menot yhteensä	2 133 855	2 248 610	2 322 920	3,3 %	2307	2307
TOIMINTAKATE (netto)	-2 064 945	-2 230 710	-2 306 640	3,4 %	-2289	-2289
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	7 037	3 620	710	-80,4 %	1	1
Tulot						
Menot	585 317	579 250	609 830	5,3 %	600	600
KOKONAISTULOT	68 910	17 900	16 280	-9,1 %	18	18
KOKONAISMENOT	2 726 209	2 831 480	2 933 460	3,6 %	2908	2908
NETTO KUSTANNUS	-2 657 300	-2 813 580	-2 917 180	3,7 %	-2 890	-2 890
Vakituinen henkilöstö	24,59	25,44	27,79	9,2 %	27,79	27,79
Tilapäinen henkilöstö		5,00	4,79		4,79	4,79

Elämänlaatupalvelut

Tulosalueen esimies: Sivistystoimenjohtaja, vastaava kirjastonhoitaja (kirjasto ja Riihigalleria)

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kirjaston ydintehtävänä on kaikkien lukutaitojen edistäminen tarjoamalla ajantasaista, uudistuvaa ja nykyaikaista tiedontarpeita vastaavaa kirjasto- ja tietopalvelua kuntalaisille ja kunnassa asioiville asiakkaille, avoimesti ja ammattitaitoisesti – hyödyksi, huviksi ja lohduksi.

Kulttuuritoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia virkistykseen ja elämyksiin järjestämällä erilaisia tapahtumia, elokuvia ja matkoja, ylläpitäen näyttely- ja museotoimintaa sekä taiteen perusopetusta. Lisäksi toimiala tuottaa musiikki- ja työväenopistopalveluja ostopalveluna.

Liikuntatoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille monipuolisia mahdollisuuksia ylläpitää hyvinvointia ja lisätä fyysistä vireyttä monipuolisten palvelujen avulla.

Nuorisotoimen tehtävänä on tukea nuorten kasvua sekä tarjota nuorille monipuolisia vapaa-ajan palveluja.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Elämänlaatupalvelujen tehtävänä on tarjota mahdollisuudet elämysten, virkistykseen ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen jokaiselle kuntalaiselle.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Ainutlaatuisen kulttuuripääoman näkyvyys	Riihigallerian kesänäyttely	Riihigalleria on houkutteleva tavaramerkki jonka markkinointi on parantunut	
Palvelu-imagon ylläpito	Elokuvanäytöksiä eri ikäryhmille	4/kk	
Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Voimavarat oikein mitoitettu	Sairauspoissaolot vähenevät	Työssä jaksaminen paranee	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lukuharrastuksen edistäminen	Satutunnit/kirja- ja elokuvavinkkaus	2 krt/kk	
Terveysttä ja hyvinvointia edistävä liikunta	Työyhteisöliikuntaa	Työssä jaksamisen parantaminen	
	Liikunnalliset lasten toimintapäivät	Vakiinnuttaminen varhaiskasvatuksen toimintaan	
	Tilastointi	Liikuntaneuvonnan seuranta	
Kuntalaisten osallisuus liikuntapalvelujen kehittämisessä	Asiakaskysely/-tilaisuus	2 krt/vuosi	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Nuorista välittäminen	Nuorisokysely	Tyytyväisyys - saavutettavuus - toiminta	
Liikuntapaikkasuunnitelma	Investointi	Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustus	

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: Elämänlaatu- ja palvelut	TP 2015 €	TA 2016 + muutos €	TA 2017 €	Muutos-% edell. ta	TS 2018 1 000 €	TS 2019 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	13 036	12 300	9 600	-22,0 %	10	10
Maksutulot	22 503	13 850	13 850	0,0 %	14	14
Tuet ja avustukset	21 594	17 900	3 500	-80,4 %	3	3
Vuokratulot						
Muut tulot	2 342	6 450	6 450	0,0 %	6	6
tulot yhteensä	59 475	50 500	33 400	-33,9 %	33	33
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	322 251	315 270	321 430	2,0 %	322	322
Palvelujen ostot	85 069	109 180	105 570	-3,3 %	112	112
Aineet, tarvikkeet, tavarat	67 653	72 470	72 750	0,4 %	74	74
Avustukset	5 536	9 100	9 100	0,0 %	9	9
Vuokramenot	4 884	5 950	5 950	0,0 %	6	6
Muut menot	957	1 200	1 200	0,0 %	1	1
menot yhteensä	486 350	513 170	516 000	0,6 %	524	524
TOIMINTAKATE (netto)	-426 875	-462 670	-482 600	4,3 %	-491	-491
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	44 373	36 760	31 120	-15,3 %	31	31
Tulot	0					
Menot	56 813	70 830	69 510	-1,9 %	70	70
KOKONAISTULOT	59 475	50 500	33 400	-33,9 %	33	33
KOKONAISMENOT	587 536	620 760	616 630	-0,7 %	625	625
NETTO KUSTANNUS	-528 061	-570 260	-583 230	2,3 %	-592	-592
Vakituinen henkilöstö	6,65	6,82	6,70	-1,8 %	6,70	6,70

Ruokapalvelut

Vastuhenkilö: Ruokapalveluesimies

Tehtävän toiminta-ajatus:

Ruokapalvelujen tehtävänä on palvella asiakkaitaan maukkailla ja terveellisillä aterioilla. Ruokapalveluilla on yksi jakelukeittiö ja kaksi valmistuskeittiötä, jotka tuottavat palvelunsa taloudellisesti, tehokkaasti ja joustavasti.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Ruokapalvelu tuottaa Kuhmoisten toimipisteiden asiakkaiden ja henkilöstön ateriapalvelut.

- Kuhmoisten palvelutalon asiakkaiden ateriat ja kotiateriat
- Terveysaseman potilaiden ja henkilöstön ateriat
- Toimintakeskuksen ja asuntolan lounaat
- Ryhmäpäiväkodin ateriat
- Kouluruokailu

Ruokatuotantoa ohjataan atk-ohjelmalla, joka ilmaisee tuotantoerälistat, ravintoarvot ja kustannukset.

Keittiöt valmistavat ravitsemussuositusten mukaista ruokaa, laatutaso:

- ravitsemushoito ja ruokailu (sairaalan ja ikääntyneiden ruokasuositus)
- kouluruokasuositus
- lasten ruokasuositus

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Voimavarat oikein mitoitettu	Sairauspoissaolot vähenevät	Työssä jaksaminen paranee	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Palvelun laatu	Teemapäivät PK	2 pv/vuosi	
	Sidosryhmien palaverit	2 /vuosi	
	Asiakaskysely	Laadun tarkkailu	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Ekotehokkaat keittiöt	Käyttöiän lopussa olevien koneiden uusinta	Laitteiston energiatehokas käyttö	
Pedagoginen ruokakulttuuri	Teemapäivät koululla	Perinneruokaa 6 krt/lv	

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA:	TP 2015	TA 2016 +	TA	Muutos-%	TS 2018	TS 2019
Ruokapalvelu	€	muutos	2017	edell. ta	1 000 €	1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	574 208	622 500	622 500	0,0 %	623	623
Maksutulot						
Tuet ja avustukset	987					
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	575 195	622 500	622 500	0,0 %	623	623
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	345 877	365 260	361 040	-1,2 %	361	361
Palvelujen ostot	88 180	101 710	102 390	0,7 %	102	102
Aineet, tarvikkeet, tavarat	262 810	273 640	272 620	-0,4 %	273	273
Avustukset						
Vuokramenot						
Muut menot	40	370	370	0,0 %		
menot yhteensä	696 906	740 980	736 420	-0,6 %	736	736
TOIMINTAKATE (netto)	-121 711	-118 480	-113 920	-3,8 %	-113	-113
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	8 136	8 150	3 310	-59,4 %	3	3
Tulot	176 602	195 060	184 020	-5,7 %	190	190
Menot	66 863	74 670	74 910	0,3 %	74	74
KOKONAISTULOT	751 796	817 560	806 520	-1,4 %	813	813
KOKONAISMENOT	771 906	823 800	814 640	-1,1 %	813	813
NETTO KUSTANNUS	-20 109	-6 240	-8 120	30,1 %	0	0
Vakituisen henkilöstö	9,10	9,09	9,10	0,1 %	9,10	9,10
Tilapäinen henkilöstö		2,05	0,61		0,61	0,61
SIVISTYSTOIMI	TP 2015	TA 2016 +	TA	Muutos-%	TS 2018	TS 2019
YHTEENSÄ	€	muutos	2017	edell. ta	1 000 €	1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	615 537	652 200	647 880	-0,7 %	650	650
Maksutulot	81 084	66 350	62 850	-5,3 %	64	64
Tuet ja avustukset	67 405	17 900	3 500		3	3
Vuokratulot	0	0	0		0	0
Muut tulot	2 412	6 450	6 450	0,0 %	6	6
tulot yhteensä	766 437	742 900	720 680	-3,0 %	723	723
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	2 788 868	2 826 490	2 736 560	-3,2 %	2 776	2 776
Palvelujen ostot	602 144	752 120	779 410	3,6 %	769	769
Aineet, tarvikkeet, tavarat	418 058	449 950	452 150	0,5 %	454	454
Avustukset	93 751	129 100	116 100	-10,1 %	119	119
Vuokramenot	8 483	11 150	11 150	0,0 %	11	11
Muut menot	6 115	4 740	4 740	0,0 %	4	4
menot yhteensä	3 917 420	4 173 550	4 100 110	-1,8 %	4133	4133
TOIMINTAKATE (netto)	-3 150 983	-3 430 650	-3 379 430	-1,5 %	-3410	-3410
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	59 547	48 530	35 140	-27,6 %	35	35
Tulot	176 602	195 060	184 020	-5,7 %	190	190
Menot	776 821	782 480	805 940	3,0 %	834	834
KOKONAISTULOT	943 039	937 960	904 700	-3,5 %	913	913
KOKONAISMENOT	4 753 788	5 004 560	4 941 190	-1,3 %	5002	5002
NETTO KUSTANNUS	-3 810 749	-4 066 600	-4 036 490	-0,7 %	-4 089	-4 089
Vakituisen henkilöstö	48,38	48,55	49,83	2,6 %	51,68	51,68
Tilapäinen henkilöstö		13,13	7,93		6,40	6,40

TEKNISEN TOIMEN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2017

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Teknisen toimeen sijoittuvan teknisen lautakunnan tavoitteena on huolehtia yhdyskunnan toiminnan ja kehittämisen edellyttämistä toimenpiteistä, kuten suunnittelu-, rakentamis-, käyttö- ja kunnossapitotehtävistä. Teknisen toimen tavoitteena on turvata elämisen taso kunnan kaikilla alueilla.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Riittävä henkilöstö tehtävien hoitamiseksi	Henkilömäärä	Toimialan hallinnoinnin, työnjohdon ja kenttähenkilöstön oikein mitoitettu resurssi työtehtäviin	
Ulkoisen ja sisäisen yhteistyön kehittäminen	Paikkakunnalle jääneet yli 30 000 €:n urakat, kpl	Kunnan elinvoimaisuuden kehittäminen	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tehtävien organisoinnin priorisointi	Suunniteltujen tehtävien toteutuminen	Resurssien yhteensovittaminen	
Kouluttautuminen	Koulutuspäivät	Riittävä ammattitaito	

Perustelut: Koko suunnitelman toteuttaminen nykyisillä henkilöresursseilla on erittäin haasteellista.

Kaavoitus ja maankäyttö

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kaavoituksen ja maankäytön tavoitteena on kehittää ja ylläpitää toimivaa kuntakeskusrakennetta sekä elinvoimaista maaseutua ja loma-asumisympäristöä. Tavoitteena on pystyä tarjoamaan tontteja eri tahojen tarpeisiin.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Yhdyskuntasuunnittelussa otetaan huomioon kuntalaisten ja loma-asujien ympäristön toimivuus ja viihtyisyys. Liikennealueiden osalta tavoitteena on parantaa liikenneväylien kuntoa ja helpottaa kunnossapitoa peruskorjaamalla ja rakentamalla väylästä suunnitelmallisesti. Puistojen ja yleisten alueiden osalta tavoitteena on hyvin hoidetut, monikäyttöiset ja viihtyisät kokonaisuudet.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Riittävä tonttitarjonta	Tonttien määrä, kpl	Kysyntää vastaava tonttitarjonta	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kaavojen uudistaminen	Kaavojen määrä	Kaavoituksen ajantasaisuus	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Liikenneverkoston ja yleisten alueiden kuntotason ylläpito ja kohottaminen	Ohjelman toteutuminen	Saneerausohjelman ja korjaussuunnitelman päivittäminen	

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: Kaavoitus- ja maankäyttö	TP 2015 €	TA 2016 + muutos €	TA 2017 €	Muutos-% edell. ta	TS 2018 1 000 €	TS 2019 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	16 579	9 600	9 600	0,0 %	10	10
Maksutulot		700	700	0,0 %	1	1
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	5 520	14 400	14 400	0,0 %	14	14
Muut tulot		3 650				
tulot yhteensä	22 099	28 350	24 700	-12,9 %	25	25
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	131 297	142 090	156 140	9,9 %	170	170
Palvelujen ostot	266 767	284 640	304 280	6,9 %	280	280
Aineet, tarvikkeet, tavarat	69 133	61 080	65 080	6,5 %	65	65
Avustukset						
Vuokramenot	2 442	3 400	3 400	0,0 %	3	3
Muut menot	471	1 040	1 040	0,0 %	1	1
menot yhteensä	470 110	492 250	529 940	7,7 %	519	519
TOIMINTAKATE (netto)	-448 011	-463 900	-505 240	8,9 %	-494	-494
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	220 652	221 750	240 780	8,6 %	241	241
Tulot						
Menot	46 104	72 990	59 050	-19,1 %	73	73
KOKONAISTULOT	22 099	28 350	24 700	-12,9 %	25	25
KOKONAISMENOT	736 865	786 990	829 770	5,4 %	833	833
NETTO KUSTANNUS	-714 766	-758 640	-805 070	6,1 %	-808	-808
Vakituisen henkilöstö	2,70	2,35	2,70	14,9 %	2,70	2,70
Tilapäinen henkilöstö		0,35	0,35		0,70	0,70

Kiinteistötoimi

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kiinteistötoimen tavoitteena on hoitaa ja kunnossapitää kunnan kiinteistöjä kehittävästi ja käyttäjiä mahdollisimman hyvin palvelevalla tavalla.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kiinteistöjä hoidetaan myös ohjelmoiduin kunnossapito- ja peruskorjaustoimenpitein siten, että kunnan rakennetun kiinteistöomaisuuden arvo säilyy.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kiinteistönpidon kehittäminen	Toteutuminen	Huoltosuunnitelmat kiinteistöille	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnan omistamien kiinteistöjen hoito	Vikojen korjausaika	Kiinteistöjen huoltopäiväkirjat kiinteistösovellukseen	
Kiinteistöt ja tilat kunnossa	Asiakaspalaute	Esteetön kulku kiinteistöihin	
Hyvä ja turvallinen ympäristö	Asiakaspalaute	Alueet asianmukaisessa kunnossa	

Perustelut: Keskeisten kiinteistöjen määrittely ohjaa tavoitteita. Järjestelmällisen peruskorjaustoiminnan edellytyksenä ovat riittävän kattavat ja perusteelliset lähtötiedot.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: Kiinteistötoimi	TP 2015 €	TA 2016 + muutos €	TA 2017 €	Muutos-% edell. ta	TS 2018 1 000 €	TS 2019 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	2 667	2 000	2 000	0,0 %	2	2
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	621 865	630 460	660 500	4,8 %	661	661
Muut tulot	94 502					
tulot yhteensä	719 034	632 460	662 500	4,7 %	663	663
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	334 575	331 530	302 910	-8,6 %	303	303
Palvelujen ostot	190 056	281 310	289 990	3,1 %	190	190
Aineet, tarvikkeet, tavarat	307 888	374 920	379 920	1,3 %	380	380
Avustukset						
Vuokramenot	84 574	84 410	78 700	-6,8 %	79	79
Muut menot	177					
menot yhteensä	917 270	1 072 170	1 051 520	-1,9 %	952	952
TOIMINTAKATE (netto)	-198 236	-439 710	-389 020	-11,5 %	-289	-289
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	565 785	595 760	616 850	3,5 %	617	617
Tulot	488 838	484 590	504 940	4,2 %	475	475
Menot	211 905	228 250	264 910	16,1 %	230	230
KOKONAISTULOT	1 207 872	1 117 050	1 167 440	4,5 %	1138	1138
KOKONAISMENOT	1 694 960	1 896 180	1 933 280	2,0 %	1799	1799
NETTO KUSTANNUS	-487 088	-779 130	-765 840	-1,7 %	-661	-661
Vakituisen henkilöstö	8,67	8,70	7,07	-18,7 %	7,07	7,07

Palo- ja pelastustoimi

Tehtävän toiminta-ajatus:

Palo- ja pelastustoimi on Keski-Suomen pelastuslaitoksen vastuulla. Toiminnan järjestely kyseisellä tavalla on lakisääteistä ja sen kunnalle aiheuttamat kustannukset perustuvat kunnan ja pelastuslaitoksen väliseen sopimukseen.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: Palo- ja pelastustoimi	TP 2015 €	TA 2016 + muutos €	TA 2017 €	Muutos-% edell. ta	TS 2018 1 000 €	TS 2019 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot						
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	30 342	29 140	32 170	10,4 %	30	30
Muut tulot	307					
tulot yhteensä	30 649	29 140	32 170	10,4 %	30	30
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	15 236	15 710	16 620	5,8 %	17	17
Palvelujen ostot	196 354	196 740	196 890	0,1 %	197	197
Aineet, tarvikkeet, tavarat	6 169	5 120	5 100	-0,4 %	5	5
Avustukset						
Vuokramenot	63					
Muut menot	-118					
menot yhteensä	217 705	217 570	218 610	0,5 %	219	219
TOIMINTAKATE (netto)	-187 056	-188 430	-186 440	-1,1 %	-189	-189
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	14 056	11 670	11 670	0,0 %	12	12
Tulot	100					
Menot	20 881	16 290	8 280	-49,2 %	16	16
KOKONAISTULOT	30 749	29 140	32 170	10,4 %	30	30
KOKONAISMENOT	252 642	245 530	238 560	-2,8 %	247	247
NETTO KUSTANNUS	-221 893	-216 390	-206 390	-4,6 %	-217	-217
Vakituisen henkilöstö	0,28	0,35	0,28	-20,0 %	0,28	0,28

**Laitostoiminta
(vesihuolto, pesula ja kaukolämpö)**

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Vesihuollon tavoitteena on tuottaa puhdasta talousvettä kaikille verkostoon liittyneille kiinteistöille ja käsitellä viemäriverkkoon liittyneissä kiinteistöissä syntynyt jätevesi ympäristön kannalta turvallisesti.

Kaukolämmön tavoitteena on toimittaa tarvittava lämpöenergia kunnan omistamiin sekä yksityisiin, kaukolämpöön liitettyihin kiinteistöihin.

Pesulatoiminnan tavoitteena on tuottaa kysyntää vastaavaa palvelua.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Vesihuoltolaitos jakaantuu kahteen osaan, puhtaan veden tuotantoon ja jäteveden käsittelyyn.

Kaukolämpö ostaa kaiken Kuhmoisten Lämpö Oy:n biolämpökeskuksen tuottaman lämpöenergian ja jakelee sen kunnan omistaman kaukolämpöverkon kautta kulutuspaikkoihin.

Kunnan omistamassa pesulassa pestään kunnan palvelutuotannossa syntynyt pyykki ja jonkin verran myös ulkopuolisten asiakkaiden tuomaa pyykkiä.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Verkostojen kunto	Vuotojen määrä	Verkoston dokumentointi, kuntokartoitus	
Häiriötön talous- ja jäteveden käsittely ja jakelu	Häiriöt per vuosi	Häiriötön jakelu	
Kaukolämmön jakelu	Häiriöt per vuosi	Häiriötön jakelu	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Laadukas juomavesi	Vedenlaadun seuranta	Veden laatu täyttää talousveden säännökset	
Jätevesien turvallinen käsittely	Jäteveden laadun seuranta	Jätevesi päästömääräysten rajoissa	
Vesihuoltosuunnitelman päivittäminen	Toteutuminen	Päivitys 31.12.2017 mennessä	

Perustelut: Vesi- ja jätevesihuollon laitteiston kunnon tarkkailu ja parantaminen mahdollistavat turvallisen vesihuollon. Kaukolämpöasiakkuuksien lisääminen.

TOIMIALA: Laitostoiminta	TP 2015 €	TA 2016 + muutos €	TA 2017 €	Muutos-% edell. ta	TS 2018 1 000 €	TS 2019 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	632 767	701 750	754 550	7,5 %	765	800
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	404	410	410	0,0 %		
Muut tulot	5 645	500	500	0,0 %		
tulot yhteensä	638 816	702 660	755 460	7,5 %	765	800
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	167 271	166 700	156 920	-5,9 %	157	157
Palvelujen ostot	114 637	101 140	114 740	13,4 %	106	106
Aineet, tarvikkeet, tavarat	476 140	531 990	526 790	-1,0 %	532	532
Avustukset						
Vuokramenot		600	600	0,0 %	1	1
Muut menot	202	300	300	0,0 %		
menot yhteensä	758 249	800 730	799 350	-0,2 %	796	796
TOIMINTAKATE (netto)	-119 434	-98 070	-43 890	-55,2 %	-31	4
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	253 819	230 620	224 020	-2,9 %	224	224
Tulot	186 101	207 440	234 740	13,2 %	300	300
Menot	21 132	40 210	36 080	-10,3 %	41	41
KOKONAISTULOT	824 917	910 100	990 200	8,8 %	1065	1100
KOKONAISMENOT	1 033 200	1 071 560	1 059 450	-1,1 %	1061	1061
NETTO KUSTANNUS	-208 283	-161 460	-69 250	-57,1 %	4	39
Vakituinen henkilöstö	3,85	4,10	3,45	-15,9 %	3,45	3,45

VESIHUOLTOLAITOS	TP	TA+muutos	TA	TS	TS
TULOSBUDJETTI	2015	2016	2017	2018	2019
	€	€	€	1 000 €	1 000 €
Toimintatulot					
Myyntitulot ulkoiset					
Vesi- ja jätevesimaksut	275 902	309 200	360 000	360	360
Vesihuollon liittymismaksut	21 625	6 000	6 000	6	6
Myyntitulot sisäiset	46 171	54 700	60 000	60	60
Tuet ja avustukset					
Muut tulot	6 134	910	910	1	1
Toimintatulot yhteensä	349 831	370 810	426 910	427	427
Toimintamenot					
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Puhdistusaineet ja -tarvikkeet	-14 974	-14 000	-14 000	-14	-14
Sähkö	-41 934	-43 500	-43 500	-43	-43
Kalusto	-619	-500	-500		
Rakennusmateriaali	-974	-2 000	-2 000	-2	-2
Muu materiaali	-1 741	-1 810	-1 810	-2	-2
Sisäiset vesimaksut	-3 590	-2 000	-2 000	-2	-2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-63 833	-63 810	-63 810	-63	-63
Palvelujen ostot					
Toimisto- ja asiantuntijapalvelut	-16 567	-15 000	-15 000	-15	-15
ICT-, posti- ja kuriiripalvelut	-13 419	-14 000	-19 000	-19	-19
Jätehuoltomaksut	-3 099	-3 520	-3 520	-4	-4
Rakennusten ja alueiden kunnossapito	-15 574	-12 400	-20 000	-20	-20
Koneiden ja laitteiden kunnossapito	-51 423	-35 380	-35 380	-35	-35
Muut palvelut	-8 826	-13 650	-13 650	-14	-14
Sisäiset palvelut	-4 661	-6 380	-6 380	-6	-6
Palvelujen ostot	-113 570	-100 330	-112 930	-113	-113
Henkilöstömenot	-86 592	-84 060	-71 910	-72	-72
Muut menot	-202	-900	-900	-1	-1
Muut sisäiset menot		-1 110	-1 110	-1	-1
Toimintamenot yhteensä	-264 197	-250 210	-250 660	-250	-250
Toimintakate	85 634	120 600	176 250	177	177
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot (sisäiset)	0	0	0	0	0
Muut rahoitustulot	0	0	0	0	0
Korvaus jäännöspääomasta (sisäiset)	-9 122	-10 000	-10 000	-10	-10
Vuosikate	76 512	110 600	166 250	167	167
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-185 705	-164 110	-159 760	-160	-160
Arvonalentumiset					
TILIKAUDEN TULOS	-109 193	-53 510	6 490	7	7

VESIHUOLTOLAITOS	TP	TA	TA	TS	TS
	2015	2016	2017	2018	2019
	€	€	€	1 000 €	1 000 €
RAHOITUSLASKELMA					
Toiminnan rahavirta					
Tilikauden tulos	-109 193	-53 510	6 490	7	7
Poistot ja arvonalentumiset	185 705	164 110	159 760	160	160
Rahoitustuotot ja -kulut (sisäinen korko)	9 122	10 000	10 000	10	10
Tulorahoituksen korjauserät (sisäiset netto)	-37 919	-45 210	-50 510	-51	-51
	47 715	75 390	125 740	126	126
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-43 927	-80 000	-148 000	-60	-100
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0			
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot					
Investoinnit netto	-43 927	-80 000	-148 000	-60	-100
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 787	-4 610	-22 260	66	26
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0			
Saamisten muutos	17 035	0			
Korottomien velkojen muutos	2 271	0			
Muut maksuvalmiuden muutokset	19 306	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	19 306	0	0	0	0
Rahavarojen muutos	23 094	-4 610	-22 260	66	26

KAUKOLÄMPÖVERKOSTO	TP	TA +muutos	TA	TS	TS
TULOSBUDJETTI	2015	2016	2017	2018	2019
	€	€	€	1 000 €	1 000 €
Toimintatulot					
Myyntitulot					
Lämmön myynti ulkopuolisille	236 191	288 000	290 000	308	308
(Sisäinen) omille kiinteistöille myyty	137 733	150 000	172 000	240	240
Muut myyntitulot	512		0	0	0
Toimintatulot yhteensä	374 437	438 000	462 000	548	548
Toimintamenot					
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Puhdistusaineet ja -tarvikkeet	0	-1 000			
Sähkö	0	-1 000			
Lämmitys	-405 149	-449 200	-450 000	-500	-500
Kalusto	-32	-1 000	-1 000	-1	-1
Rakennusmateriaali	0	-3 000			
Muu materiaali	-203	-1 000			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-405 384	-456 200	-451 000	-501	-501
Palvelujen ostot					
Toimisto- ja asiantuntijapalvelut	-320	-1 000	-1 000	-1	-1
ICT-, posti- ja kuriiripalvelut	-1 113	-2 180	-4 180	-4	-4
Puhtaanapito- ja pesulapalvelut	0	0			
Rakennusten ja alueiden kunnossapito	-543	-1 000			
Koneiden ja laitteiden kunnossapito	-124	0			
Muut palvelut	-306	-500	-500	-1	-1
Sisäiset palvelut	-3 948	-11 430	-11 430	-11	-11
Palvelujen ostot	-6 354	-16 110	-17 110	-17	-17
Henkilöstömenot	-7 046	-10 900	-12 860	-13	-13
Muut menot	0	0	0	0	0
Muut sisäiset menot	-596	-1 110	-1 110	-1	-1
Toimintamenot yhteensä	-419 380	-484 320	-482 080	-532	-532
Toimintakate	-44 943	-46 320	-20 080	16	16
Rahoitustulot ja -menot					
Korkomenot	-6 583	-5 140	-4 500	-4	-4
Korvaus jäännöspääomasta (sisäiset)	-3 019	-7 500	-3 000	-3	-3
Vuosikate	-54 546	-58 960	-27 580	9	9
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-64 256	-64 260	-64 260	-64	-64
TILIKAUDEN TULOS	-118 802	-123 220	-91 840	-55	-55

RAHOITUSLASKELMA**Toiminnan rahavirta**

Tilikauden tulos	-118 802	-123 220	-91 840	-55	-55
Poistot ja arvonalentumiset	64 256	64 260	64 260	64	64
Rahoitustuotot ja -kulut (sisäinen korko)	3 019	7 500	3 000	3	3
*Tulorahoituksen korjauserät (sisäiset netto)	4 544	12 540	12 540	12	12
	-46 983	-38 920	-12 040	24	24

Investointien rahavirta

Investointimenot	0	0	-278 000	0	0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0			
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot					
Investoinnit netto	0	0	-278 000	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-46 983	-38 920	-290 040	24	24

Rahoituksen rahavirta

Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisen lainan otto			280 000		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-47 000	-47 000	-47 000	-75	-75
Lainakannan muutokset	-47 000	-47 000	233 000	-75	-75
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos	0				
Saamisten muutos	-14 816				
Korottomien velkojen muutos	-4 878				
Muut maksuvalmiuden muutokset	-19 694	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-66 694	-47 000	233 000	-75	-75
Rahavarojen muutos	-113 677	-85 920	-57 040	-51	-51

* Kunnan omien kiinteistöjen lämmöstä saatu myyntitulo on käsitelty ulkoisena tulona, koska lämpö ostetaan ulkoiselta toimittajalta ja ei ole mahdollista ostosta erottaa kunnan oman käytön lämpöä.

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ	TP 2015 €	TA 2016 + muutos €	TA 2017 €	Muutos-% edell. ta	TS 2018 1 000 €	TS 2019 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	652 013	713 350	766 150	7,4 %	777	812
Maksutulot	0	700	700	0,0 %	1	1
Tuet ja avustukset	0	0	0		0	0
Vuokratulot	658 131	674 410	707 480	4,9 %	705	705
Muut tulot	100 453	4 150	500		0	0
tulot yhteensä	1 410 597	1 392 610	1 474 830	5,9 %	1 483	1 518
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	648 379	656 030	632 590	-3,6 %	647	647
Palvelujen ostot	767 813	863 830	905 900	4,9 %	773	773
Aineet, tarvikkeet, tavarat	859 330	973 110	976 890	0,4 %	982	982
Avustukset	0	0	0		0	0
Vuokramenot	87 080	88 410	82 700	-6,5 %	83	83
Muut menot	732	1 340	1 340	0,0 %	1	1
menot yhteensä	2 363 334	2 582 720	2 599 420	0,6 %	2486	2486
TOIMINTAKATE (netto)	-952 737	-1 190 110	-1 124 590	-5,5 %	-1003	-968
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	1 054 312	1 059 800	1 093 320	3,2 %	1 094	1 094
Tulot	675 040	692 030	739 680	6,9 %	775	775
Menot	300 021	357 740	368 320	3,0 %	360	360
KOKONAISTULOT	2 085 637	2 084 640	2 214 510	6,2 %	2258	2293
KOKONAISMENOT	3 717 667	4 000 260	4 061 060	1,5 %	3940	3940
NETTO KUSTANNUS	-1 632 030	-1 915 620	-1 846 550	-3,6 %	-1 682	-1 647
Vakituinen henkilöstö	15,50	15,50	13,50	-12,9 %	13,50	13,50
Tilapäinen henkilöstö		0,35	0,35			

RAKENNUSLAUTAKUNNAN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2016

Rakennusvalvonta

Vastuhenkilö: Rakennustarkastaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Rakennusvalvonta käsittelee haetut luvat ja neuvoo/palvelee asiakasta hankkeen alusta loppuun. Rakennusvalvonta pyrkii käsittelemään luvat 4 – 5 viikossa.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Lakisääteisten tehtävien hoitaminen resurssien puitteissa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Huolellinen ja perusteellinen lupaharkinta	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä enintään 2 % lupapäätöksistä	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Huolellinen ja perusteellinen lupaharkinta	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä enintään 2 % lupapäätöksistä	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sisällöltään yksiselitteiset ja selkeät lupapäätökset	Kyselyt päätösten sisällöstä	Kyselyjen määrä enintään 1 % lupapäätöksistä	

Perustelut:

Rakennusvalvonnan lupapäätöksillä ja neuvonnalla pyritään ohjaamaan asiakkaita suorittamaan toimenpiteet lakien ja asetusten mukaisesti ympäristö ja naapurit huomioiden.

Ympäristönsuojelu

Vastuhenkilö: Ympäristösihteeri

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee edistää ja valvoa kunnan ympäristönsuojelua siten, että suoritettavilla toimenpiteillä turvataan viihtyisä ja luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö kaikille.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Lakisääteisten tehtävien hoitaminen resurssien rajoissa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Huolellinen ja perusteellinen lupaharkinta	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimuksia ja valituksia ei tehdä	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Huolellinen ja perusteellinen lupaharkinta	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimuksia ja valituksia ei tehdä	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Valvontaohjeen laatiminen	Toteutuma	Valmis 31.12.2017	

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Hiilineutraali-kuntahankkeen edistäminen kunnassa	2 tiedotetta vuodessa	Tiedottaminen energiansäästötoimista ja ilmastonmuutoksesta	

Perustelut:

Ympäristönsuojelun lupapäätöksillä, neuvonnalla ja lausuntojen annolla pyritään ohjaamaan asiakkaita suorittamaan toimenpiteet lakien ja asetusten mukaisesti ympäristö ja naapurit huomioiden.

Yksityistiet

Vastuuhenkilö: Rakennustarkastaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tehtävänä on kunnan yksityisteiden kunnossapitoon osoittaman avustuksen jakaminen avustukseen oikeutetuille sekä kunnalle yksityistielaisissa määrättyjen ja hallintosäännössä rakennuslautakunnalle siirrettyjen tehtävien hoitaminen.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Yksityisteiden kunnossapitoavustusten jaosta sekä lakisääteisistä tehtävistä huolehtiminen resurssien rajoissa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lainmukaiset ja yksiselitteiset päätökset rakennuslautakunnan toimituksissa	Valitusten määrä (laatu, ei suoritekriteeri)	Päätökset eivät olennaisesti muutu maa- ja metsätalouden osastoissa	

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yksityistieavustushakemusten käsittely ennen kesäsulkua	Valitusten määrä	Päätökset ja maksatus elokuun loppuun mennessä	

Perustelut:

Rakennuslautakunta myöntää yksityistieavustukset ja ratkaisee pääasiassa tiekunnan kokouksista tehdyt valitukset

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA: Rakennuslautakunta	TP 2015 €	TA 2016 + muutos €	TA 2017 €	Muutos-% edell. ta	TS 2018 1 000 €	TS 2019 1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	4 183	1 500	1 500	0,0 %	1	1
Maksutulot	39 652	43 500	43 500	0,0 %	44	44
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	43 835	45 000	45 000	0,0 %	45	45
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	40 177	44 660	44 350	-0,7 %	45	45
Palvelujen ostot	70 654	56 060	56 560	0,9 %	56	56
Aineet, tarvikkeet, tavarat	2 416	9 250	7 100	-23,2 %	7	7
Avustukset	24 940	25 000	50 000	100,0 %	50	50
Vuokramenot						
Muut menot						
menot yhteensä	138 187	134 970	158 010	17,1 %	158	158
TOIMINTAKATE (netto)	-94 352	-89 970	-113 010	25,6 %	-113	-113
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot	370					
Menot	22 189	19 340	19 660	1,7 %	17	17
KOKONAISTULOT	44 205	45 000	45 000	0,0 %	45	45
KOKONAISMENOT	160 376	154 310	177 670	15,1 %	175	175
NETTO KUSTANNUS	-116 171	-109 310	-132 670	21,4 %	-130	-130
Vakituisen henkilöstö	0,90	0,90	0,90	0,0 %	0,90	0,90
TEKNINEN TOIMI YHTEENSÄ	€	€	€		1 000 €	1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	656 196	714 850	767 650	7,4 %	778	813
Maksutulot	39 652	44 200	44 200	0,0 %	45	45
Tuet ja avustukset	0	0	0		0	0
Vuokratulot	658 131	674 410	707 480	4,9 %	705	705
Muut tulot	100 453	4 150	500		0	0
tulot yhteensä	1 454 432	1 437 610	1 519 830	5,7 %	1 528	1 563
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	688 557	700 690	676 940	-3,4 %	692	692
Palvelujen ostot	838 467	919 890	962 460	4,6 %	829	829
Aineet, tarvikkeet, tavarat	861 745	982 360	983 990	0,2 %	989	989
Avustukset	24 940	25 000	50 000	100,0 %	50	50
Vuokramenot	87 080	88 410	82 700	-6,5 %	83	83
Muut menot	732	1 340	1 340	0,0 %	1	1
menot yhteensä	2 501 521	2 717 690	2 757 430	1,5 %	2644	2644
TOIMINTAKATE (netto)	-1 047 089	-1 280 080	-1 237 600	-3,3 %	-1116	-1081
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	1 054 312	1 059 800	1 093 320	3,2 %	1 094	1 094
Tulot	675 410	692 030	739 680	6,9 %	775	775
Menot	322 210	377 080	387 980	2,9 %	377	377
KOKONAISTULOT	2 129 842	2 129 640	2 259 510	6,1 %	2303	2338
KOKONAISMENOT	3 878 043	4 154 570	4 238 730	2,0 %	4115	4115
NETTO KUSTANNUS	-1 748 201	-2 024 930	-1 979 220	-2,3 %	-1 812	-1 777
Vakituisen henkilöstö	16,40	16,40	14,40	-12,2 %	14,40	14,40
Tilapäinen henkilöstö		0,35	0,35		0,00	0,00

KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ	TP 2015	TA 2016 + muutos	TA 2017	Muutos-% edell. ta	TS 2018	TS 2019
	€	€	€		1 000 €	1 000 €
Toimintatulot:						
Myyntitulot	1 557 080	1 443 050	1 660 530	15,1 %	1 723	1 758
Maksutulot	123 941	113 550	110 050	-3,1 %	112	112
Tuet ja avustukset	186 367	105 900	37 500	-64,6 %	33	33
Vuokratulot	661 043	677 910	710 980	4,9 %	708	708
Muut tulot	136 003	28 100	24 450	-13,0 %	24	24
tulot yhteensä	2 664 434	2 368 510	2 543 510	7,4 %	2 600	2 635
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	4 547 056	4 439 510	4 391 180	-1,1 %	4 446	4 446
Palvelujen ostot	11 928 612	11 918 600	12 049 460	1,1 %	11 888	11 888
Aineet, tarvikkeet, tavarat	1 312 148	1 459 680	1 463 560	0,3 %	1 470	1 470
Avustukset	209 001	324 600	286 600	-11,7 %	290	290
Vuokramenot	98 709	100 660	96 950	-3,7 %	97	97
Muut menot	23 837	37 960	19 390	-48,9 %	19	19
menot yhteensä	18 119 362	18 281 010	18 307 140	0,1 %	18 210	18 210
TOIMINTAKATE (netto)	-15 454 928	-15 912 500	-15 763 630	-0,9 %	-15 610	-15 575
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	1 113 859	1 108 330	1 128 460	1,8 %	1 129	1 129
Tulot	1 259 590	1 298 370	1 338 440	3,1 %	1 376	1 376
Menot	1 259 590	1 298 370	1 338 440	3,1 %	1 350	1 350
KOKONAISTULOT	3 924 024	3 666 880	3 881 950	5,9 %	3 976	4 011
KOKONAISMENOT	20 492 811	20 687 710	20 774 040	0,4 %	20 689	20 689
NETTO KUSTANNUS	-16 568 787	-17 020 830	-16 892 090	-0,8 %	-16 713	-16 678
Vakituisen henkilöstö	71,47	71,64	71,08	-0,8 %	72,93	72,93
Tilapäinen henkilöstö	0,00	15,03	9,93		8,05	8,05

TULOSLASKELMA (ulkoinen ja sisäinen)	TP 2015	TA +muutos 2016	TA 2017	TS 1000 € 2018	TS 1000 € 2019
Toimintatulot					
Myyntitulot	2 327 362	2 256 830	2 494 030	2 557	2 592
Maksutulot	124 311	113 550	110 050	112	112
Tuet ja avustukset	186 367	105 900	37 500	33	33
Vuokratuotot	1 149 981	1 162 500	1 215 920	1 213	1 213
Muut toimintatulot	136 003	28 100	24 450	24	24
Toimintatulot yhteensä	3 924 024	3 666 880	3 881 950	3 939	3 974
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-4 547 056	-4 439 510	-4 391 180	-4 446	-4 446
Palvelujen ostot	-12 538 442	-12 556 080	-12 682 960	-12 522	-12 522
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 472 599	-1 635 980	-1 663 560	-1 670	-1 670
Avustukset	-209 001	-324 600	-286 600	-290	-290
Vuokramenot	-587 647	-585 250	-601 890	-602	-602
Muut toimintamenot	-24 207	-37 960	-19 390	-19	-19
Toimintamenot yhteensä	-19 378 953	-19 579 380	-19 645 580	-19 549	-19 549
Toimintakate	-15 454 928	-15 912 500	-15 763 630	-15 610	-15 575
Verotulot	8 155 091	8 140 000	8 000 000	8 014	8 157
Valtionosuudet	9 040 323	9 400 100	9 266 100	9 200	9 200
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	114 039	139 650	129 650	100	100
Muut rahoitustulot	48 730	5 000	15 070	5	5
Korkomenot	-21 344	-18 400	-20 000	-18	-18
Muut rahoitusmenot	-78 565	-25 200	-24 720	-25	-25
Rahoitustulot ja -menot netto	62 860	101 050	100 000	62	62
Vuosikate	1 803 345	1 728 650	1 602 470	1 666	1 844
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 113 859	-1 108 330	-1 128 460	-1 100	-1 200
Arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	689 486	620 320	474 010	566	644

INVESTOINTIOSA

<u>Investoinnit yhteenveto:</u>	<u>Suunnitelmakausi</u>				<u>v. 2017-2019 yhteensä</u>
	<u>v. 2017 valtuuston sitovuustaso</u>	<u>v. 2017 investoinnit</u>	<u>v. 2018 investoinnit</u>	<u>v. 2019 investoinnit</u>	
<u>Investoinnit kiinteistöihin:</u>	908 000 €		630 000 €	140 000 €	1 678 000 €
Sosiaali- ja terveystoimen kiinteistöt		203 000 €			
Sivistystoimen kiinteistöt		500 000 €			
Muut kunnan kiinteistöt		205 000 €			
<u>Investoinnit kunnan vuokrattaviin kiinteistöihin</u>	20 000 €	20 000 €	0 €		20 000 €
<u>Investoinnit laitostoimintaan</u>	426 000 €	426 000 €	120 000 €	100 000 €	646 000 €
<u>Investoinnit yleiset alueet ja liikenneväylät</u>	124 000 €	124 000 €	375 000 €		499 000 €
<u>Investoinnit liikuntapaikkoihin</u>	112 000 €	112 000 €			
<u>Investoinnit koneisiin ja laitteisiin</u>	28 000 €	28 000 €			28 000 €
<u>Yhteensä</u>	1 618 000 €	1 618 000 €	1 125 000 €	240 000 €	2 983 000 €

INVESTOINTIEN ERITTELY

	2017	2018	2019	Yhteensä
<u>Investoinnit kiinteistöihin</u>				
Terveysasema	120 000 € -alakerran B-osan LV ja KV putkistojen korjaus -jatketaan vuodeosaston saunan muuttamista pesutiloiksi (aloitettu v. 2016)		140 000 € -vuodeosaston jäähdytysjärjestelmän rakentaminen -vuodeosaston pintaremontti	260 000 €
Päijännekoti	83 000 € -keittiön varastotilojen parantaminen ja meluntorjunta -ulkomaalaus (puuosat) ja mätien räystäslautojen vaihto ja maalaus			83 000 €
Paloasema	83 000 € -sokkelin ympäristön kuivatus ja vedeneristyksen parantaminen -ulkomaalaus -saunatilojen korjaus			83 000 €

	2017	2018	2019	Yhteensä
<u>Investoinnit kiinteistöihin</u>				
Uusi päiväkotiki	410 000 €	530 000 €		940 000 €
-päiväkodin rakentaminen		-päiväkodin rakentaminen		
-päiväkodin pihalaitteet		-päiväkodin pihalaitteet		
Koulukeskus	90 000 €			90 000 €
-koulukeskuksen fysiikan- ja kotitalousluokan sekä käytävän talotekniikan uusiminen				
Kuntala	50 000 €	100 000 €		150 000 €
-ikkunoiden vaihto		-katon kunnostus		
Muut kiinteistöt	72 000 €			72 000 €
-Kuhmolan kunnostus				
-kirjaston lainaustiskin uusiminen (SIVLTK)				
-vanhan hammashoitolan muuttaminen huoneistoksi				
Kiinteistöinvestoinnit yhteensä				1 678 000 €
<u>Investoinnit vuokrattaviin kiinteistöihin</u>				
	20 000 €			20 000 €
Vuokratut kohteet	-24 hallin kunnostus			
Vuokrakiinteistöt yhteensä				20 000 €

	2017	2018	2019	Yhteensä
<u>Investoinnit laitostoimintaan</u>				
	426 000 €	120 000 €	100 000 €	646 000 €
	-Askonniementien rautaputken vaihto	-kirjaston kattovesien johtaminen, kevyenliikenteenväylän kunnostus ja puiston hulevesialtaan rakentaminen		
Verkostot ja laitokset	-vesihuolto- ja viemärlinjojen dokumentointi			
	-vedenottamon kaivon sisäputki			
	-verkoston saneerausta jatketaan	-verkoston saneerausta jatketaan	-verkoston saneerausta jatketaan	
	-JVP:n laitteiden uusinta		-JVP:n laitteiden uusintaa	
	-koulukeskuksen ja Hokkalanperän kaukolämpöverkosto			
Laitostoiminta yhteensä				646 000 €
<u>Yleiset alueet ja liikenneväylät</u>				
	124 000 €	375 000 €		499 000 €
Yleiset alueet ja liikenneväylät	-kaavateiden valaistuksen parantaminen led-valoilla	-kirjaston viereisen kevyenliikenteen väylän kunnostus		
	-kaavateiden korjausta			
	-asfaltointia			
	-Papinsaaren sillan suunnittelu	-Papinsaaren sillan korjaus		
Yl.alueet ja liikenneväylät yhteensä				499 000 €

	2017	2018	2019	Yhteensä
<u>Liikuntapaikat</u>				
	112 000 €			112 000 €
Liikuntapaikat (SIVLTK)	-Kuhmoisten lähiliikuntapaikkahanke (kuntoradan peruskorjaus, koulun pallokentän peruskorjaus, koulun tenniskentän peruskorjaus ja uimalan laitureiden peruskorjaus sekä petankki- ja mölkkykenttien perustaminen) -hankkeelle on mahdollista saada 30 - 40 %:n avustus (33 600 €) Aluehallintovirastolta			
Liikuntapaikat yhteensä				112 000 €
<u>Koneet ja laitteet</u>				
	28 000 €			28 000 €
Ruokapalvelut (SIVLTK)	-keittiöiden laitehankinnat			
Koneet ja laitteet yhteensä				28 000 €
Kaikki yhteensä	1 618 000 €	1 125 000 €	240 000 €	2 983 000 €

LIITE 1

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Jämsän kaupunki ja Kuhmoisten kunta ovat muodostaneet 1.1.2013 lähtien kuntalain 76 §:n 2 momentin mukaisen sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueen siten, että järjestämisvastuu on Jämsän kaupungilla, järjestämisen ja tilaamisen valmistelun ja toimeenpanon vastuu on yhteisellä sosiaali- ja terveyslautakunnalla. Ns. Paras-lakia jatkettiin, joten Jämsä järjestää edelleen Kuhmoisten sote-palvelut vuoden 2018 loppuun saakka. Sosiaali- ja terveyslautakunta ja yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveystoimi kuuluvat vastuukunnan hallintoon.

Yhteistoiminta-alueen tehtävinä ovat kunnille kuuluvien lakisääteisten ja sopijakuntien yhteisesti hyväksymien muiden sosiaali- ja terveystoimien järjestäminen. Yhteistoiminta-alue sekä ostaa, tuottaa itse ja välittää palveluita. Yhteistoiminta-alueen hallinto hoitaa sosiaali- ja terveystoimen kunnille kuuluvat viranomaistehtävät. Jämsän kaupungin palveluiden järjestämisvastuuseen kuuluu oikeus ja velvollisuus huolehtia sopimuksen piiriin kuuluvien palveluiden saatavuudesta yhteistoiminta-alueella. Hallinnon järjestämisessä noudatetaan vastuukuntana toimivan Jämsän kaupungin valtuuston hyväksymää hallintosääntöä ja sen nojalla annettuja muita määräyksiä ja ohjeita. Kustannusten kohdentaminen tapahtuu erillisen sopimuksessa olevan liitteen mukaisesti. Pääperiaatteena kohdentamisessa on aiheuttamisperiaate.

Toiminnan vuosittaiset ja taloussuunnitelmakauden tavoitteet määrittelevät sopijakuntien valtuustot vuosittain tehtävän tilauksen yhteydessä. Kuntien tavoitteet sovitetaan yhteen neuvotteluissa tilausten yhteistoiminta-alueen tuottamien tai välittämien palveluiden tai palvelukokonaisuuksien sisällöistä. Neuvotteluja käyvät sopijakuntien edustajat yhteistä sosiaali- ja terveyslautakuntaa edustavien henkilöiden kanssa.

Sopijakuntien yhteinen toimielin on 9-jäseninen Jämsän kaupungin hallinnossa oleva sosiaali- ja terveyslautakunta, jossa Jämsän kaupungilla on 7 jäsentä ja Kuhmoisten kunnalla 2 jäsentä. Jäsenille on nimetty varajäsenet. Yhteistoiminta-alueen kunnat nimeävät hallituksistaan yhden edustajan sosiaali- ja terveyslautakuntaan. Hallituksen edustajilla on puhevalta, mutta ei äänivaltaa lautakunnan kokouksissa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toimii Jämsän kaupungin organisaatiossa ja siihen sovelletaan kuntalain ja erityislakien määräyksiä tältä pohjalta. Lautakunnan toimikausi on valtuuston toimikausi. Lautakunnan tehtävistä ja esittelystä määrätään Jämsän hallintosäännössä. Sosiaali- ja terveyslautakunta toimii myös terveydenhuoltolain 12 §:n mukaisena terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahona.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Yhteistoiminta-alueen väestömäärä on yhteensä lähes 24 000 asukasta ja alue on pinta-alaltaan hyvin laaja. Alueen väestö vähenee ja ikääntyy ja erityisesti yli 85 vuotta täyttäneiden määrä lisääntyy huomattavasti nykyisestä. Tästä syystä erityisesti vanhuspalveluiden alueella tullaan tarvitsemaan erilaisia tapoja hoitaa palvelujen kysynnän kasvu. Palvelurakennemuutosvanhuspalveluissa jatkuu edelleen suunnitelman mukaisena.

Alueen elinkeinorakenteesta johtuva työttömyyden lisääntyminen tuo haasteita palvelujärjestelmälle ja lisää myös työttömyyden hoitoon liittyviä kustannuksia. Lisäksi uudet säädökset pitkään työttöminä olleiden kunnalle tulevan maksuosuuden huomattavasta noususta lisää kustannuksia. Yleishallinnon tulosalueelle on siirretty työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannukset sekä muu työllisyyteen liittyvä toiminta lukuun ottamatta kuntouttavaa työtoimintaa, joka on sosiaalipalvelua. Erityisesti nuorten työttömyyden vähentäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa on eräitä painopistealueita. Asumisneuvojatoimintaan panostetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Myös lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen suunnataan voimavaroja. Perustoimeentulotuen siirtyminen Kelalle 1.1.2017 alkaen aiheuttaa sosiaalityössä muutoksia.

Ulkopuolelta tulevat toimintaympäristön muutokset, kuten tekeillä oleva sote- ja maakuntauudistus, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen, palveluiden tuottaminen ja potilaan valinnanvapaus sekä palvelujen rahoittaminen tulee muuttamaan huomattavasti nykyisestä. Kunnalta häviää sote-palvelujen järjestämisvastuu ja se siirtyy maakunnalliselle toimijalle. Nykyisin kunnan palveluksessa olevat sote-

ammattilaiset siirtyvät maakunnallisen toimijan palvelukseen. Kunnalle jää edelleen terveyden ja hyvinvoinnin vastuu. Kaupunki on varautunut tulevaan kilpailuttamalla suuren osan sosiaali- ja terveyspalveluita ja solmimalla 10 + 5 vuoden sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotantosopimuksen 1.9.2015 alkaen Jämsän Terveys Oy:n kanssa. Kyseessä on yhteisyritys, jonka omistavat Pihlajalinna konserni 51 % ja Jämsän kaupunki 49 %. Sopimuksella pyritään turvaamaan oman erikoissairaanhoidon säilyminen paikkakunnalla ja kaupungin mahdollisuus edelleen vaikuttaa sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä hallita erityisesti erikoissairaanhoidon kasvavia kustannuksia. Sopimus Jokilaakson Terveys Oy:n kanssa on siirtynyt Jämsän Terveys Oy:lle yhtä aikaa erikoissairaanhoidon kokonaisvastuun myötä 1.1.2016 lähtien. Vuoden 2017 aikana tullaan päättämään Jokilaakson Terveys oy:n toiminnan jatkosta. Ns. Paras-lain velvoitteita yhteistoiminta-alueista on jatkettu vuoden 2018 loppuun saakka.

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus

Sosiaali- ja terveystoimen toiminta-ajatuksena on tuottaa vaikuttavia sosiaali- ja terveyspalveluja yhdessä asiakkaiden ja muiden palveluntuottajien kanssa. (Sosiaali- ja terveyslautakunta/Palvelustrategia/ ltk kokous 7.6.2011 § 40).

Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on järjestää vähintään lakisääteiset sosiaali- ja terveyspalvelut kuntalaisille/yhteistoiminta-alueen asukkaille. Jotkut palvelut ovat sisällöltään määriteltyjä (ns. subjektiivisia oikeuksia), jotka pitää asiakkaille antaa, vaikka talousarvossa ei olisi niihin riittävästi budjetoitu; muut palvelut annetaan talousarvioon sisältyvien määrärahojen puitteissa. Tavoitteena on yhteistoiminta-alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen elämänkaaren eri vaiheissa. Kaikissa palveluissa painotetaan ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista, kuntouttavaa lähestymistapaa sekä ohjaamista omahoitoon ja vastuunottoon omasta hyvinvoinnista. Palveluja tuotetaan omana toimintana ja yhdessä kumppaneiden kanssa, palveluja ostetaan kunnilta, kuntayhtymiltä, yrityksiltä ja yksityisiltä palveluntuottajilta. Merkittävänä palveluntuottajana toimii Jämsän Terveys Oy, joka tuottaa aikuisten ja lasten sosiaalityötä, toimeentuloturva, vammaispalveluja, viranomaistoimintaa ja suurinta osaa Kuhmoisten palveluja lukuun ottamatta muut sosiaali- ja terveyspalvelut. Toimiala tuottaa edelleen omana toimintana aikuisten ja lasten sosiaalityön, toimeentuloturvan, vammaispalvelut ja Kuhmoisissa toimivien yksiköiden palvelutuotannon.

Yhteistoiminta-alueella on vakinaisessa työ- tai virkasuhteessa on yhteensä 142 henkilöä, joista Kuhmoisten palvelutuotannossa on noin 80. Henkilöstö on Jämsän kaupungin palveluksessa olevaa ja sitä käytetään koko alueella tarpeen mukaan turvaten kaikissa yksiköissä kulloinkin tarvittava henkilökuntamitoitus. Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja riittävän ja osaavan työvoiman saannin turvaaminen on edelleen merkittävässä roolissa.

Toimialalla panostetaan suunnittelukautena erityisesti valmistautumiseen sote- ja maakuntauudistukseen. Myös asiakkaiden osallisuuden lisääminen ja palvelusopimusten valvonta on painopistealueina. Työllisyyttä edistetään erityisesti kuntouttavan työtoiminnan kautta. Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kotouttamisessa onnistuminen on myös toimialan tavoitteena.

Toimialan tulosalueiden ja tulosyksiköiden tavoitteet on johdettu kaupungin valmisteilla olevan strategian tavoitteista tai ne tukevat tavoitteiden saavuttamista.

Sosiaali- ja terveystoimen toiminta jakaantuu seuraaviin tulosalueisiin:

- sosiaali- ja terveystoimen hallinto
- sosiaalityö ja perhepalvelut
- vammaispalvelut
- vanhuspalvelut
- terveyspalvelut
- erikoissairaanhoido

Tulosalueet jakaantuvat tulosyksiköihin ja edelleen kustannuspaikkoihin. Palvelujen tilaukset tehdään tulosalueittain hallinnon tulosaluetta lukuun ottamatta, koska sen kulut kohdistetaan eri yksiköille.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2017

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Kulmakivi, mitä palvelee		
		Elinvoima	Sujuva arki	Verkos-tot
Varautuminen sote- ja maakuntauudistukseen laatimalla kehittämissuunnitelma rajapinta- ja hyvinvointiyhteistyöstä eri toimijoiden kesken paikallisesti ja maakunnallisesti - tavoitteena turvata laadullisesti ja määrällisesti riittävät palvelut ja taata kuntalaisten edunvalvonta palveluiden tuottamisessa;	<ul style="list-style-type: none"> Jämsäläisten edustajien määrä maakunnallisissa työryhmissä - (työryhmien määrä/jämsäläiset edustajien määrä) Sote-työpaikkojen määrän kehitys vuosittain paikkakunnalla (kpl, muutos) Sote- ja hyvinvointipalveluiden kehittämistyön suunnitelman ja sen toimenpiteiden toteutuminen paikallisesti ja maakunnallisesti. (suunnitelma ja sen toteuttamistoimet, rajapintayhteistyön kuvaus lyhyesti) 	x	x	x
Asiakkaan osallistaminen ja asiakaspalveluprosessien kehittäminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.	<ul style="list-style-type: none"> Asiakasraatien määrä ja kattavuus (kpl, millä alueilla/vuosi) Asiakastyytyväisyys Kuvatut/tarkistetut asiakaspalveluprosessit (kpl, mitkä) 		x	x
Työllistymisen edistäminen erityisesti kuntouttavan työtoiminnan kautta.	<ul style="list-style-type: none"> Asiakasmäärät / kk ja / v Avituksen, kaupungin ja 3. sektorin osuus Työmarkkinatuen kuntaosuus (€/v) 	x	x	x
Onnistuminen kotouttamistyössä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	<ul style="list-style-type: none"> Oleskeluluvan saaneiden palveluprosessi ja sen toimiminen Oleskelulupien lukumäärä Omaehtoisesti kuntaan muuttaneiden lukumäärä Oleskeluluvan saaneiden kuntaan muuttaneiden lukumäärä 	x	x	
Onnistuminen palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa sekä palvelusopimusten valvonta- ja ohjaustehtävässä.	<ul style="list-style-type: none"> Säännöllisten ohjaus- ja valvontakäynnit /tarkastusohjelmien toteutuminen (kyllä/ei, puutteet) Palvelusopimusten seurannan mittarien toteutuminen sovitusti (kyllä/ei, puutteet) Kuhmoisten palvelujen järjestäminen ja tuottaminen toteutuu sovitusti (kyllä/ei) 	x	x	x

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2018 - 2019

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Valmistautuminen sote- ja maakuntauudistukseen.	Mikäli esitetyt lait tulevat voimaan, on Jämsän edunvalvontatehtävä oleellista elinvoiman ja sujuvan arjen toteuttamiseksi jatkossa.
Palvelusopimusten valvontatehtävä	Merkittävä elinvoiman ja sujuvan arjen tavoitteiden saavuttamisen kannalta.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteispintojen toiminnan varmistaminen.	Tukee erityisesti elinvoimatehtävää.

Tunnuslukuja

Sosiaali- ja terveystoimi, kustannukset yhteensä	Lta 2016	Tae 2017	
Jämsä	3 618	3 734	euroa/asukas
Kuhmoinen	4 029	4 200	euroa/asukas

Sosiaali- ja terveystoimi yhteensä	Tp 2015	Ta+lta 2016	Ta 2017	Ts 2018	Ts 2019
Toimintatulot	33 168 595	25 117 367	26 061 548	26 061 548	0
Toimintamenot	-117 157 404	-105 881 963	-107 764 651	-107 764 651	0
Toimintakate	-83 988 809	-80 764 596	-81 703 104	-81 703 104	0
Poistot	-241 527	-282 490	-144 200	-144 200	0
Tilikauden tulos	-84 230 336	-81 047 086	-81 847 304	-81 847 304	0

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sosiaali- ja terveysjohtaja Tuula Liehu

Toiminnan kuvaus

Tulosalue järjestää sosiaali- ja terveystoimen hallintopalvelut sisältäen potilasasiamies- ja sosiaaliasiamiestoiminnan.

Tavoitteet vuodelle 2017

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Kulmakivi, mitä palvelee		
		Elinvoima	Sujuva arki	Verkostot
Varautuminen sote- ja maakuntauudistukseen laatimalla kehittämissuunnitelma rajapinta- ja hyvinvointiyhteistyöstä eri toimijoiden kesken paikallisesti ja maakunnallisesti	<ul style="list-style-type: none"> Soten johdon osallistuminen maakunnallisiin työryhmiin (työryhmien määrä/soten edustajien määrä) Sote- ja hyvinvointipalveluiden kehittämistyön suunnitelman ja sen toimenpiteiden toteutuminen paikallisesti ja maakunnallisesti. (suunnitelma ja sen toteuttamistoimet, rajapintayhteistyön kuvaus lyhyesti) 	x	x	x
Onnistuminen palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa sekä palvelusopimusten valvonta- ja ohjaustehtävässä.	<ul style="list-style-type: none"> Säännölliset, sovitut ohjaus- ja valvontakäynnit /tarkastusohjelmat toteutuminen (kyllä/ei) Palvelusopimusten seurannan mittarien toteutuminen sovitusti (kyllä/ei, puutteet) Kuhmoisten palvelujen järjestämisen ja tuottamisen toteutuminen sovitusti (kyllä/ei) 	x	x	x
Toiminnan johtaminen on tavoitteiden mukaista ja yksiköitä tuetaan tavoitteiden saavuttamisessa.	<ul style="list-style-type: none"> Johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti ja kokousten muistiot jaetaan. Henkilöstöinfot ja esimieskokoukset toteutuvat. (kyllä/ei) Johtamiskoulutukseen osallistuvien määrät./esimiesten koulutuspäivät Työhyvinvointisuunnitelmien ja perehdytysuunnitelmien sekä koulutuspäivien toteutuminen sovitusti (kyllä/ei, puutteet) 		x	x

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2018 - 2019

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Varautuminen sote- ja maakuntauudistukseen.	Elinvoiman, sujuvan arjen ja verkostotehtävän tavoitteiden tukeminen.

Tunnuslukuja:

Jämsä	Lta 2016	Tae 2017	
Sosiaali- ja terveystoimen hallinto, tulosalueen kustannukset yhteensä	64	66	euroa/asukas
Kuhmoinen			
Sosiaali- ja terveystoimen hallinto, tulosalueen kustannukset yhteensä	78	76	euroa/asukas

SoTe-hallinto yhteensä	Tp 2015	Ta+lta 2016	Ta 2017	Ts 2018	Ts 2019
Toimintatulot	2 328 693	720 239	728 288	728 288	0
Toimintamenot	-4 017 064	-2 103 629	-2 148 278	-2 148 278	0
Toimintakate	-1 688 370	-1 383 390	-1 419 990	-1 419 990	0
Poistot	-5 722	-16 330			0
Tilikauden tulos	-1 694 092	-1 399 720	-1 419 990	-1 419 990	0

Sosiaalityö ja perhepalvelut

Tulosalueen esimies: tulosaluejohtaja Heikki Oksanen

Toiminnan kuvaus

Tulosalue tuottaa sosiaalityön, toimeentuloturvan ja lastenvalvojan palvelut. Hankkii perhepalvelukeskuksen ja päihde- ja mielenterveyspalvelut Jämsän Terveys Oy:ltä. Alueella on sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon toimintoja.

Sosiaalityö ja perhepalvelut tukevat yhteistoiminta-alueen asukkaiden väestön hyvinvointia varhaisen puuttumisen, oikean hoidonpörrastuksen ja moniammatillisen yhteistyön osalta.

Tavoitteet vuodelle 2017

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Kulmakivi, mitä palvelee		
		Elinvoima	Sujuva arki	Verkotot
Sosiaalityön kehittäminen syksyllä 2016 laadittavan kehittämisohjelman mukaisesti	Kehittämistyön etenemisen seuranta: aikuissosiaalityö, perhesosiaalityö, lastensuojelu	x	x	x
Varautuminen sote-uudistukseen mm. kehittämällä rajapinta- ja hyvinvointiyhteistyötä	Osallistuminen maakunta- ja sote- uudistuksen työryhmiin.	x	x	x
Onnistuminen kotouttamistyössä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Oleskeluluvan saaneiden kuntaan muuton mallin luominen Jämsään, sujuvat palveluprosessit (maahanmuuttokoordinaattori, sosiaalityö, muut yhteistyötahot)	x	x	x

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2018 - 2019

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Varautuminen sote-uudistukseen mm. kehittämällä rajapinta- ja hyvinvointiyhteistyötä.	Kts. sosiaalityön tavoitteet vuodelle 2017

Tunnuslukuja

Jämsä	Lta 2016	Tae 2017	
Sosiaalityö ja perhepalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	624	615	euroa/asukas
Huostaan otettujen lasten kokonaismäärä	60	54	määrä
Jälkihuollossa olevat	40	40	määrä
Toimeentulokiruokakunnat	1 200	1 033	määrä
Kuhmoinen			
Sosiaalityö ja perhepalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	409	227	euroa/asukas
Huostaan otettujen lasten kokonaismäärä	0	0	määrä
Jälkihuollossa olevat	alle 5	0	määrä
Toimeentuloruokakunnat	80	40	määrä

Sosiaalityö ja perhepalvelut yhteensä	Tp 2015	Ta+lta 2016	Ta 2017	Ts 2018	Ts 2019
Toimintatulot	5 148 571	4 391 270	2 516 638	2 516 638	0
Toimintamenot	-21 209 048	-18 030 498	-15 760 012	-15 760 012	0
Toimintakate	-16 060 477	-13 639 228	-13 243 375	-13 243 375	0
Poistot	-3 824	-2 820			0
Tilikauden tulos	-16 064 301	-13642 048	-13 243 375	-13 243 375	0

Vammaispalvelut

Tulosalueen esimies: tulosaluejohtaja Heikki Oksanen

Toiminnan kuvaus

Tulosalue järjestää ja tuottaa vammaispalvelun, vammaisten henkilöiden perhetyön ja palveluohjauksen, kehitysvammaisten avopalvelut, vammaisten asumispalvelut, vammaisten työ- ja päivätoiminnan sekä alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen, vammaisten henkilöiden perhehoidon ja sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumisen tuen palvelut Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan yhteistoiminta-alueelle.

Toiminnan tavoitteena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisen henkilön yhteiskunnassa kohtaamia esteitä.

Tavoitteet vuodelle 2017

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Kulmakivi, mitä palvelee		
		Elinvoima	Sujuva arki	Verkotot
Selvitetään Työvalmennussäätiön Avituksen toimintojen mahdollinen siirtyminen Jämsän kaupungille	Selvitys ja siihen liittyvä päätöksenteko: Lautakunta, kaupunginhallitus, kaupunginvaltuusto	x	x	x
Vammaisten henkilöiden asumisen kehittäminen. Yhteistoiminta-alueella toimii riittävä määrä eritasoisia asuntoryhmiä ja asuntoja vammaisille henkilöille. Pitkäaikaisessa asumisessa laitoshoidossa ei ole enää kehitysvammaisia henkilöitä.	<ul style="list-style-type: none"> Kehitysvammaisia laitoshoidossa Kehitysvammaisia autetussa, ohjatussa ja tuetussa asumisessa Vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa vaikeavammaisia 	x	x	x
Ostopalveluna järjestettävän henkilökohtaisen avun kilpailutus	Tilastot: <ul style="list-style-type: none"> Ostopalveluna järjestettävän henkilökohtaisen avun päätökset Kustannusten seuranta 	x	x	

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2018 – 2019

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Varautuminen sote-uudistukseen mm. kehittämällä rajapinta- ja hyvinvointiyhteistyötä	kts. sosiaalityön tavoitteet vuodelle 2017

Tunnuslukuja

Jämsä	Lta 2016	Tae 2017	
Vammaispalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	404	437	euroa/asukas
Omaishoidontuen saajia	32	30	määrä
Kuhmoinen			
Vammaispalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	509	531	euroa/asukas
Omaishoidontuen saajia	2	2	määrä

Vammaispalvelut yhteensä	Tp 2015	Ta+lta 2016	Ta 2017	Ts 2018	Ts 2019
Toimintatulot	2 235 744	2 515 433	2 647 850	2 647 850	0
Toimintamenot	-11 135 988	-11 609 554	-12 022 491	-12 022 491	0
Toimintakate	-8 900 243	-9 094 121	-9 374 641	-9 374 641	0
Poistot			-33 340	-33 340	0
Tilikauden tulos	-8 900 243	-9 094 121	-9 407 981	-9 407 981	0

Vanhuspalvelut

Tulosalueen esimies: vanhuspalvelujohtaja Mai-Stiina Lampinen

Toiminnan kuvaus

Vanhuspalvelut järjestää vanhusten kotihoidon, vanhusten ympärivuorokautisen hoidon ja yhteisissä vanhuspalveluissa vanhusten palvelujen sosiaalityön ja palveluohjauksen, omaishoidon ohjauksen, palvelupäivä- ja päiväkeskustoiminnan sekä kotiutusyksikkö- ja muistipoliklinikkatoiminnan Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan muodostamalla sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueella. Vanhuspalvelujen palvelujen tuotannosta Jämsän kaupungin alueella vastaa 1.9.2015 lukien Jämsän Terveys Oy. Kuhmoisten vanhuspalvelut tuottaa Jämsän kaupunki.

Vanhuspalvelujen toimintoja suunniteltaessa ja palveluja kehitettäessä lähtökohtana palvelusopimuksen ohella on ”Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystoimintasuhteista” (980/2012) annetussa laissa sekä laatusuosituksessa ”Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi” (STM ja Kuntaliitto 2013) esitetyt linjaukset. Edellä mainittujen asiakirjojen hengen mukaisesti palvelurakennemuutosta suunniteltaessa lähtökohtana on kotiin annettavien palvelujen ensisijaisuus. Suunnitelmakaudella aloitetaan ja/tai jatketaan kotihoidon kehittämistoimenpiteitä joita on käsitelty sosiaali- ja terveyslautakunnassa 6.5.2014 (§ 47).

Vuoden 2017 aikana laaditaan vanhuspalvelulain (5 §) edellyttämä suunnitelma kunnan toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi.

Tavoitteet vuodelle 2017

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Kulmakivi, mitä palvelee		
		Elinvoima	Sujuva arki	Verkotot
Onnistuminen vanhuspalvelujen järjestämisessä ja kehittämisessä	Järjestämisvastuulla olevien oman palvelutuotannon ja ostopalvelujen palvelusopimusten laadunhallinta mm. ohjaus- ja valvontatehtävä, kts. palvelusopimuksen liite 6a.		x	x
Asiakaspalveluprosessien kehittäminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Asiakasraadit. Uusien ja aiemmin kuvattujen päivityttyjen prosessien lukumäärät.		x	x
Vanhuspalvelusuunnitelman valmistuminen ja käytäntöön kotiuttaminen	Kts. vanhuspalvelusuunnitelma		x	x
Varautuminen sote- uudistukseen mm. kehittämällä rajapinta- ja hyvinvointiyhteistyötä ja eri osapuolien rooleja niissä.	Osallistuminen maakunta- ja sote- uudistuksen työryhmiin.	x	x	x

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2018 - 2019

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Vanhuspalvelusuunnitelman mukaiset ja toimivat vanhuspalvelut	Toimivat ja onnistuneet vanhuspalvelut tukevat ikäihmisten sujuvaa arkea.
Alueuudistuksen sote- uudistuksessa mukana oleminen	Alueuudistuksessa mukana oleminen tukee alueen palvelujen elinvoimaisuutta ja ikäihmisten sujuvaa arkea sekä ikäihmisten palveluverkoston yhdenvertaisuutta ja toimivuutta.
Sosiaalihuollon asiakirjojen liittymiseen valmistautuminen/ liittyminen kanta-palveluun	Yhtenäinen kirjaaminen ja asiakirjojen saatavuus kanta-palvelun kautta sujuvoittaa arkea niin asiakkaan kuin yksittäisen vanhuspalvelutyöntekijän kannalta.

Tunnuslukuja

Jämsä	Lta 2016	Tae 2017	
Vanhuspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	1 088	966	euroa/asukas
Tehostetun asumispalvelun asiakkaita, oma toiminta ja ostopalvelut		282	asiakkaita keskimäärin/kk
Tk:n vuodeosastohoito ja vanhainkodit		52	paikkamäärä
Omaishoidontuen saajia		102	kpl/vuosi
Kuhmoinen			
Vanhuspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	1 518	1 565	euroa/asukas
Säännöllistä kotihoitoa saaneiden 75-v täyttäneiden asiakkaiden osuus %:a vastaavan ikäisestä väestöstä (tavoite 13 – 14 %)	15	15	asiakkaiden määrä %
Tehostetun asumispalvelun asiakkaita, oma toiminta ja ostopalvelut	30	30	asiakkaita keskimäärin/kk
Tk.n vuodeosastot	28	28	paikkamäärä
Omaishoidontuen saajia	20	20	kpl/vuosi

Vanhuspalvelut yhteensä	Tp 2015	Ta+lta 2016	Ta 2017	Ts 2018	Ts 2019
Toimintatulot	11 207 399	9 392 656	10 865 335	10 865 335	0
Toimintamenot	-34 890 300	-33 115 042	-31 652 664	-31 652 664	0
Toimintakate	-23 682 900	-23 722 386	-20 787 329	-20 787 329	0
Poistot	-37 066	-58 690	-26 920	-26 920	0
Tilikauden tulos	-23 719 966	-23 781 076	-20 814 249	-20 814 249	0

Terveyspalvelut

Tulosalueen esimies: hallintoylilääkäri Heimo Lajunen

Toiminnan kuvaus

Tulosalue järjestää pääosin ostopalveluna perusterveydenhuollon lääkäreiden ja hoitajien avosairaanhoidon vastaanottopalvelut, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteiset ympärivuorokautiset päivystyspalvelut ("yhteispäivystys"), työterveyshuollon palvelut, suun terveydenhuollon palvelut sekä kuntoutuspalvelut. Ostopalveluiden osalta JLT oy tuottaa aikaisempien vuosien tapaan palvelusopimuksessa sovitut asiat 31.8.2017 saakka, vaikkakin kyseisen palvelusopimuksen hallinta onkin siirtynyt Jämsän Terveys Oy:lle. Jämsän Terveys Oy:n kanssa tehty sopimus on aiempaa JLT-sopimusta merkittävästi laajempi sisältäen myös työterveydenhuollon palvelut, suun terveydenhuollon, kuntoutuksen, tukipalvelut ja dialyysin. Jämsän kaupunki on palvelujen järjestäjä, mutta mukana myös mainituissa tuottajaosakeyhtiöissä.

Laboratoriopalvelut ostetaan Fimlab Oy:ltä, lääkehuolto sekä osan kuvantamispalveluista PSHP:n kuvantamis- ja apteekkiliikelaitokselta. Sote-yhteistyöalueen toisen kunnan, Kuhmoisten, palvelut tuotetaan osin omana toimintona, osin edellä mainittujen yritysten toimesta.

Tulosalueeseen sisältyvät myös ympäristöterveydenhuollon palvelut, jotka tuottaa Jämsän kaupungille Keuruun johtama yhteistoiminta-alue.

Tavoitteet vuodelle 2017

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Kulmakivi, mitä palvelee		
		Elinvoima	Sujuva arki	Verkos-tot
Onnistuminen palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa sekä palvelusopimusten valvonta- ja ohjaustehtävissä.	<ul style="list-style-type: none"> Säännölliset, sovitut ohjaus- ja valvontakäynnit /tarkastusohjelmat toteutuminen (kyllä/ei) Palvelusopimusten seurannan mittarien toteutuminen sovitusti (kyllä/ei, puutteet) Kuhmoisten palvelujen järjestämisen ja tuottamisen toteutuminen sovitusti (kyllä/ei) 	x	x	x
Kuhmoisten yksiköiden toiminnan johtaminen ja tukeminen tavoitteiden saavuttamisessa	<ul style="list-style-type: none"> Säännöllisten yksikkökokousten pitäminen ja tiedonkulun sujuminen (kyllä/ei, puutteet) Työhyvinvointisuunnitelmien ja perehdytysuunnitelmien sekä koulutuspäivien toteutuminen sovitusti (kyllä/ei, puutteet) 		x	x

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2018 - 2019

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Palvelujen toteutumisen seuranta, seurannan kehittäminen	Elinvoima ↑, Laatu ↑
Sote-lakiin valmistautuminen	Elinvoiman varmistaminen Alueellinen edunvalvonta

Tunnuslukuja

Jämsä	Lta 2016	Tae 20167	
Terveyspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	431	541	euroa/asukas
Kuhmoinen			
Terveyspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	422	486	euroa/asukas

Terveyspalvelut yhteensä	Tp 2015	Ta+lta 2016	Ta 2017	Ts 2018	Ts 2019
Toimintatulot	6 593 893	3 815 084	4 157 395	4 157 395	0
Toimintamenot	-15 744 150	-12 493 963	-15 811 640	-15 811 640	0
Toimintakate	-9 150 258	-8 678 879	-11 654 245	-11 654 245	0
Poistot	-111 587	-132 270	-12 710	-12 710	0
Tilikauden tulos	-9 261 845	-8 811 149	-11 666 955	-11 666 955	0

Erikoissairaanhoito

Tulosalueen esimies: hallintoylilääkäri Heimo Lajunen

Toiminnan kuvaus

Tulosalue järjestää yhteistoiminta-alueen erikoissairaanhoidon palvelut. Tuottajana on Jämsän Terveys Oy, joka tuottaa palvelut mm. yhteistyössä Jokilaakson Terveys Oy:n kanssa sekä hankkimalla niitä Pirkanmaan ja Keski-Suomen sairaanhoitopiireistä että muilta palveluntuottajilta. 1.1.2016 lähtien sovelletaan 18.3.2015 solmittua hankintasopimusta myös erikoissairaanhoidossa.

Tulosalueeseen sisältyy myös Jämsän kaupungin dialyysiyksikön toiminta, mikä jatkuu entisen käytännön mukaisesti Jämsän Terveys Oy:n tuottamana, mutta samalla PSHP:n ”satelliittiyksikkönä”.

Tavoitteet vuodelle 2017

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Kulmakivi, mitä palvelee		
		Elinvoima	Sujuva arki	Verkos-tot
Onnistuminen palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa sekä palvelusopimusten valvonta- ja ohjaustehtävissä.	<ul style="list-style-type: none"> Säännölliset, sovitut ohjaus- ja valvontakäynnit /tarkastusohjelmat toteutuminen (kyllä/ei) Palvelusopimusten seurannan mittarien toteutuminen sovitusti (kyllä/ei, puutteet) Kuhmoisten palvelujen järjestämisen ja tuottamisen toteutuminen sovitusti (kyllä/ei) 	x	x	x
Erikoissairaanhoidon hoidonpohjatuksen toteutuminen sovitusti	<ul style="list-style-type: none"> Läheteseuranta (oma tuotanto, shp:t, muut) 		x	

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2018 - 2019

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Sote-lakiin valmistautuminen, viisauts tilauksissa	Elinvoima ↑ Työllisyys ↑

Tunnuslukuja

Jämsä	Lta 2016	Tae 2017	
Erikoissairaanhoito, tulosalueen kustannukset yhteensä	1 070	1 174	euroa/asukas
Kuhmoinen			
Terveyspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	1 093	1 314	euroa/asukas

Erikoissairaanhoito yhteensä	Tp 2015	Ta+lta 2016	Ta 2017	Ts 2018	Ts 2019
Toimintatulot	5 654 294	4 282 685	5 146 042	5 146 042	0
Toimintamenot	-30 160 854	-28 529 277	-30 369 566	-30 369 566	0
Toimintakate	-24 506 560	-24 246 592	-25 223 524	-25 223 524	0
Poistot	-83 327	-72 380	-71 230	-71 230	0
Tilikauden tulos	-24 589 888	-24 318 972	-25 294 754	-25 294 754	0

LIITE 2

	Talousarvio 2017
Kuhmoisten Kunnan Vuokrakiinteistöt Oy	
	<u>n. 93 % käytt.ast.</u>
Liikevaihto	
Vuokrat	530 500,00
Vesimaksut	32 000,00
Saunamaksut	2 000,00
Muut käyttöä	3 400,00
	567 900,00
Henkilöstökulut	
Palkat, kiinteistönhoito, siivous	-18 000,00
Remonttityöpalkat	-6 000,00
	-24 000,00
Suunnitelman mukaiset poistot	
Poisto rakennuksista 4 %	-125 900,00
Poisto koneista ja kalustosta 25 %	-5 000,00
	-130 900,00
Kiinteistön muut hoitokulut	
Hallintopalvelupalkkiot	-28 000,00
Kiinteistönhoidon ostopalvelupalkkiot	-8 500,00
Muut käyttö- ja huoltopalvelut	-1 500,00
Ulkoalueiden hoito	-5 000,00
Siivousaineet ja -tarv.	-500,00
Lämmitys	-90 000,00
Vesi ja jätevesi	-32 000,00
Sähkö	-12 000,00
Jätehuolto	-9 500,00
Kiint.vakuut	-12 000,00
Kiint.vero	-14 600,00
Vuosikorjaukset ja -huollot	-20 000,00
Korjaukset; erikseen päätetyt korjaukset	-15 000,00
Rakennuksen purkukustannuksia	-20 000,00
Muut hoito	-2 000,00
Yht.	-270 600,00
Liikevoitto	142 400,00
Rahoitustuotot ja -kulut	
Korkokulut	-26 300,00
Tilikauden voitto/ tappio	116 100,00

LIITE 3

KUHMOISTEN VERKKOPALVELUT OY:N JA KUHMOISTEN LAAJAKAISTA OY:N TOIMINNALLISET
JA TALOUDELLISET TAVOITTEETKuhmoisten Verkkopalvelut Oy
Kuhmoisten Laajakaista Oy

Talousarvion liite 2017

Sitovat tavoitteet: Tilikaudelle
1.1. - 31.12.2017

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	
Laajakaistaverkon	Valmiusaste %	98 %	
päälinjojen ja tilaaja- liittymien valmistuminen (31.5.2017 mennessä tilatut liittymät)			
Kuhmoisten Laajakaista Oy:n			
Laajakaistaverkon taloudellinen kannattavuus	Asiakasmäärä, kpl	480 aktiivista kuituasiakasta	

Laajakaistaverkon päälinjojen ja 31.5.2017 mennessä tilattujen tilaajaliittyminen valmistuminen vuoden 2017 aikana merkitsee jatkuvaa tulovirtaa Kuhmoisten Laajakaista Oy:lle. Lisäksi päälinjojen valmistuminen ja tietoisuus verkon aktiivisesta käytöstä lisää liittymien markkinointimahdollisuuksia.

Kuhmoisten Laajakaista Oy:n laajakaistaverkon taloudellinen kannattavuus vaatii riittävän määrän aktiivisia tilaajaliittyviä. Tämän hetkisten laskelmien mukaan 480 aktiivisen kuituasiakkaan määrä on yhtiön taloudellisen kannattavuuden minimiraja.

TALOUSARVIO V. 2017

Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy

		2017
		€
1	LIKEVAIHTO	
2	Liiketoiminnan muut tuotot	+
3	LIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ =	0,00
4	Aine- ja tarvikekäyttö	-
5	Ulkopuoliset palvelut	-
6	Henkilöstökulut	- 1 900,00
7	Liiketoiminnan muut kulut	- 2 850,00
	Km-korvaukset 600,00	
	Kirjanpito ja tilintarkastus (netto) 2100,00	
	Pankkikulut 150,00	
8	Valmisteveraston lisäys/vähennys	+/-
9	KÄYTTÖKATE	= -4 750,00
10	Suunnitelman mukaiset poistot	-
11	LIKETULOS	= -4 750,00
12	Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	+
13	Muut korko- ja rahoitustuotot	+ 45 500,00
	Lyhytaikaiset lainat 8300,00 (KLK:lta)	
	Pitkäaikaiset lainat 22400,00 (KLK:lta)	
	Rahoitusprovisio 5080,00 (KLK:lta)	
	Rahoitusprovisio 9720,00 (KLK:lta)	
14	Korkokulut ja muut rahoituskulut	- 30 700,00
	Lyhytaikaiset lainat 8300,00	
	Pitkäaikaiset lainat 22400,00	
15	Välittömät verot	-
16	NETTOTULOS	= 10 050,00
17	Satunnaiset tuotot	+
18	Satunnaiset kulut	-
19	KOKONAISTULOS	= 10 050,00

KUHMOISTEN LAAJAKAISTA OY

INFORMATIIVISIA TIETOJA Ennuste 2017		2 017	
2)	Verkon arvo lisäysten jälkeen	3 995 300	
2)	Vuosittaiset poistot	99 900	
2)	Verkon tasearvo vuoden lopussa	3 895 400	
	Lainan määrä vuoden lopussa, yht.	3 700 000	
	Lyhytaik. Lainanmäärä vuoden lopussa	1 270 000	Sisältyy KVP:n lainaan
	Kertalyhennys 2018		Sisältyy KVP:n lainaan
	Pitkäaik. lainan määrä vuoden lopussa	2 430 000	Sisältyy KVP:n lainaan
	Lainan lyhennys, tasaerin 2018 alkaen	0	Sisältyy KVP:n lainaan
1)	Jako vuosille 2016/2017 riippuu loppuvuoden asennusten edistymisestä		
2)	Arvot riippuvat loppuvuoden 2016 asennusten edistymisestä		

Budjetti 2017		2017	
	Toiminnan tuotot		
1)	Liittymämaksut, yht. €	382 900	
2)	Palvelu- ja verkkomaksutulot, yht. €	138 100	
	Liikevaihto / Toiminnan tuotot yht.	521 000	
	Materiaalit ja palvelut		
	Ulkopuoliset palvelut	90 800	
	Vuokrat, kalusto yms.	6 800	
	Bruttomyyntikate	423 400	
	Toiminnan kulut, yhteensä	65 900	
	Käyttökate	357 500	
	Käyttökate %	69 %	
2)	Suunnitelman mukaiset poistot	99 900	
	Liikevoitto/-tappio	257 600	
	Rahoitustuotot ja -kulut	45 500	
	Korkokulut, pitkäaikainen laina	22 400	
	Korkokulut, lyhytaikainen laina	8 300	
	Korkokulut, käyttöluotot		
	Muut rahoituskulut (rahoitusprovisio)	14 800	
	Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	212 100	
	Ylijäämä ennen veroja	212 100	
	Tulos verojen ja satunnaiserien jälkeen	169 700	

LIITE 4**VAKITUISET VIRAT JA TOIMET TALOUSARVIO 2017****YLEISHALLINTO****Hallintopalvelut**

kunnanjohtaja	1,00
hallintojohtaja	1,00
sivistystoimenjohtaja	0,14
perusopetuksen lehtori	0,11
atk-lähtökäyttäjä	0,85 (2017-2018)
työsuunnittelija (kustann. jaettu eri hallintokunnille)	1,00 (2017-2018)
kehittämisasiamies	0,10
taloussihteeri	0,65
hallintosihteeri	1,10
apulaiskirjanpitäjä	1,00
	<hr/>
	6,95

Elinkeinoelämän edistäminen

kehittämisasiamies	0,90
kirjastovirkailija	0,25
ympäristösihteeri	0,60
	<hr/>
	1,75

Yleishallinto yhteensä 8,70

SIVISTYSTOIMI**VARHAISKASVATUS**

hallinto	0,09
päivähoidon ohjaaja	0,58
perhepäivähoitaja	1,00
ryhmäperhepäivähoitajat	2,00
perhepäivähoitaja	1,00
ryhmäavustaja	1,00
koulunkäynninohjaaja	0,26
aamu- ja iltapäivätoiminnanohjaajat	0,31
	<hr/>
	6,24

Varhaiskasvatus yhteensä 6,24

YHTENÄISKOULU**ESIOPETUS**

hallinto	0,06
koulusihteeri	0,10
yhtenäiskoulun rehtori	0,06
tuntiopettaja (päätoiminen)	0,83
perusopetuksen erityisopettajat	0,15
koulunkäynninohjaaja	0,73
	<hr/>
	1,93

PERUSOPETUS

hallinto	0,65
koulusihteeri	0,73
yhtenäiskoulun rehtori	0,84
perusopetuksen ja lukion lehtorit	3,81
perusopetuksen lehtorit	3,40
tuntiopettajat	1,73
perusopetuksen erityisopettajat	1,82
perusopetuksen luokanopettajat	4,00
erityisluokan opettajat	1,00
oppilaanohjauksen lehtorit	0,42
koulunkäynninohjaaja	2,58
	<hr/>
	20,98

LUKIO

hallinto	0,13
yhtenäiskoulun rehtori	0,10
koulusihteeri	0,17
erityisopettaja	0,04
perusopetuksen ja lukion lehtorit	2,20
perusopetuksen lehtorit	0,60
tuntiopettajat	1,46
oppilaanohjauksen lehtorit	0,18

4,88**Yhtenäiskoulu yhteensä 27,79****ELÄMÄNLAATUPALVELUT**

hallinto	0,74
kirjastonhoitaja	1,00
kirjastovirkailijat	1,75
sivukirjastonhoitajat	0,21
liikunnanohjaaja	1,00
liikuntapaikkojen hoitaja	1,00
nuorisonohjaaja	1,00

6,70**Elämänlaatu palvelut yhteensä 6,70****RUOKAPALVELUT**

hallinto	0,10
kokit	5,00
ruokapalveluesimies	1,00
ravitsemustyöntekijät	3,00

9,10**Ruokapalvelut yhteensä 9,10****Sivistystoimi yhteensä 49,83****TEKNINEN TOIMI**

rakennusmestari/tekninen johtaja	1,00
hallintosihteeri	1,00
projektityönjohtaja	0,35 (2017-2018)
kunnossapitovastaava	1,00
vesihuoltolaitoksen hoitaja	1,00
laitosmies	1,00
siivooja	5,00
talonmies	1,00
kirvesmies	1,00
ympäristösihteeri	0,40
pesula-apulainen	1,00
pesulanhoitaja	1,00

14,75**Tekninen toimi yhteensä 14,75****kaikki yhteensä 73,28**